Riječ

IZBOR 2022.
Sonderausgabe

matica hrvatska
OGRANAK WIESBADEN

glasnik hrvatske kulturne zajednice wiesbaden

DAS WORT - MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KULTURGEMEINSCHAFT WIESBADEN

SADRŽAJ[I]

UVODNA RIJEČ [II]

„Riječ" 24 godine svjedok rada zajednice migranata[1]

Kultura u prvom planu [2]

Književnošću do boljeg društva [4]

Hrvati i hrvatice u ovom poslu nisu usamljeni [5]

Moć razgovora[6]

Postignuća Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu[8]

Iz monografije hrv. župe u Wiesbadenu[10]

Vila Clementine[18]

Suradnja[19]

Višejezičnost u kulturi[20]

Kultur als Lebenshilfe[III]

IMPRESSUM[IV]

MEDIJSKO POKROVITELJSTVO

Uvodna riječ,

poštovane kolegice i kolege, dragi prijatelji i članovi *Hrvatske kulturne zajednice / Ogranka Matice hrvatske u Wiesbadenu*. Pred Vama/Tobom je posebno izdanje naše revije ***Riječ*** za 2022. godinu.

Povod za ovo izdanje je opširan, dvojezični tekst o radu naše *Zajednice* u **Monografiji** koju je izdala hrvatska župa u Wiesbadenu u povodu 50.-te godišnjice rada. Odgovoran za ovo izdanje je župnik fra Kristijan Montina, a djelo je uredila sestra Gordana Davidović. U našoj ***Riječi*** donosima, uz ljubaznu dozvolu župe i desetak tekstova koji su bili objavljivani u raznim časopisima, dnevnim novima ili portalima interneta. ***Večernji list*** je izvještavao o predstavljanju časopisa ***Riječ*** i hrvatske literature u članku *Riječ 24 godine svjedok rada zajednice migranata*[1] 26. rujna 2014. Godine. Riječ nije samo dokumentacija djelovanja jedne udruge, u njemu nalazimo teme i prikaz radova predstavljenih u njemačkoj javnosti – kaže se u članku.
Marijana Koritnik, dopisnica radiopostaje **WDR** (*Westdeutsche Rundfunk*) objavljuje na portalu emisije *Funkhauseuropa*: - *Zajednica izdaje i svoj časopis Riječ koji je jedino hrvatsko neprofitno glasilo takve vrste u Njemačkoj.*[2]
Vijenac, tjednik *Matice hrvatske* u Zagrebu donosi u broju 604 izvješće o tradicionalnoj literarnoj tribiniu povodu *Svjetskog dana knjige i autorskih prava*. Priredba u glavnom gradu pokrajine Hessen nastala je kao odraz želje da se hrvatska kultura literaturom predstavi u svijetu te da se obrazovanjem i znanošću povežu članovi i prijatelji hrvatske zajednice.[3] *Ogranak Matice hrvatske* u Wiesbadenu slijedi ideju *Matice hrvatske - na promicanju nacionalnoga i kulturnog identiteta u područjima umjetničkoga, znanstvenog i duhovnoga stvaralaštva te poticanje razvitka javnoga i društvenog života* – piše M**arijana Dokoza** za *Fenix* 2017. Godine.[4]
Tekst *Moć razgovora* autorice **Aleksandre Brnetić** prenosimo iz *Vijenca*, književnog lista za umjetnost, kulturu i znanost *Matice hrvatske*, broj 708., 22. travanj 2021.[5]
Matica, mjesečnik koji izdaje *Hrvatska matica iseljenika* u Zagrebu predstavlja tekst **Marine Beroš** i **Ivice Košaka**: *Postignuća Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu.* Posebno se naglašava kako ***Riječ***: *Odabranu njemačku Croaticu iz pera mnogobrojnih autora koje okuplja časopis Riječ, raspoređenu na više od tisuću i pol stranica, nakladnika HKZ u Wiesbadenu, možete iščitavati iz udobnosti svoga doma u internetskom digitalnom repozitoriju* http://www.rijec.hkz-wi.de/.[6]
Svakako najopsežniji tekst koji donosimo u ovom izdanju je prilog ***Monografiji*** koju je izdala hrvatska župa u Wiesbadenu. Dvojezični tekst pod naslovom *Hrvatska kulturna zajednica / Ogranak Matice hrvatske u Wiesbaden* uključuje i nekoliko novinskih prikaza kao: *Devetnaest godina njeguju kulturu i vjersku suradnju* iz Večernjega lista te članak *Kultur als Lebenshilfe* iz dnevne novine u Wiesbadenu.[7]
Kao izuzetan ali ne i poseban je prilog ***Višejezičnost u kulturi*** / *Multiliguality in culture*[8], rad **Marine Beroš** i **Ivice Košaka** koji je objavljen u zborniku radova *Hrvatskog filološkoga društva: Hrvatski i ini jezici.*[9]

[]

---

[1] Ivica Košak, *Riječ 24 godine svjedok rada zajednice migranata*, Večernji list, Frankfurt, 26. rujna 2014.
[2] http://www.funkhauseuropa.de/sendungen/radioforum/kultur/hkz_wiesbaden102.html pregledano 04.06.2015.
[3] https://www.matica.hr/vijenac/604/r/Matica%20hrvatska/ pregledano 04.12.22
[4] https://fenix-magazin.de/wiesbaden-hrvati-i-hrvatice-u-ovom-poslu-nisu-usamljeni/ pregledano 30. 11. 2022.
[5] **https://www.matica.hr/vijenac/708/moc-razgovora-31608/** pregledano 30. 11. 2022.
[6] MATICA br. 3, ***Hrvatska matica iseljenika*, Zagrebu,** ožujak 2022.
[7] *Kultur als Lebenshilfe*, Wiesbadener Kurier, Wiesbaden, 9.12.2015.
[8] Igor Marko Gligorić,Zrinka Jelaska: *HRVATSKI I INI JEZICI. Hrvatsko filološko društvo,* Zagreb Slawisches Seminar, Universität Freiburg, Institut für Slawistik, Universität Klagenfurt. Zagreb – Freiburg – Klagenfurt, 2021.
[9] HINIJ - hrvatski i ini jezici/ HINIJ - / Gligorić, Igor Marko ; Jelaska, Zrinka (ur.). Zagreb - Freiburg -Klagenfurt: Hrvatsko filološko društvo -Universität Freiburg - Universität Klagenfurt, 2021 (zbornik) https://www.bib.irb.hr/1111547 pregledano 30. 11. 2022.

VEČERNJI LIST patak, 26. **rujna** 2014.

IDSTEIN U sklopu Interkulturalnog tjedna predstavljen dvobroj glasnika Hrvatske kulturne zajednice

„Riječ" 24 godine svjedok rada zajednice migranata

SADRŽAJ Časopis donosi teme i prikaz radova prezentiranih u njemačkoj javnosti, od glazbenih i publicističkih, do osvrta na tribine, recenzije djela te radove studenata iz Siegena

Ivica Košak
vecernji@vecemji.net

U sklopu Interkulturalnog tjedna, ili tjedna stranaca kako se on popularno zove u Njemačkoj, u gradskoj knjižnici u Idsteinu predstavljen je dvobroj glasnika Hrvatske kulturne zajednice "Riječ" (45/46).
Ovogodišnju priredbu organizirala je kulturna zajednica u suradnji sa filozofsko literarnim kružokom "Idsteiner Mittwochsgesellschaft", a plod je višegodišnje suradnje.

1. S predstavljanja dvoboraja u knjižnici 2. Naslovnica najnovijeg broja dvobroja Riječi 3.Na predstavljanju je govorila i glavna urednica Ana Kramarić

Brojni autori

Tribinu je otvorila Claudia Jager, upraviteljica gradske knjižnice u Idsteinu, a **Ivica Košak**, predsjednik kulturne zajednice, pozdravio je predstavnika Vijeća stranaca dr. **Asghara Fassihia.** Upravo Vijeće stranaca daje veliku podršku Interkulturalnom tjednu, u sklopu kojeg se od 2006. organiziraju predavanja na temu literature, umjetnosti, jezičnog izražaja ili opće kulturnih događanja.
Tako su zahvaljujući Hrvatskoj kulturnoj zajednici predstavljeni brojni hrvatski autori, znanstvenici i umjetnici - Ruđer Bošković, Markantun de Dominis, Ivan Ilić, Čedomil Veljaćić, Ivan Supek, Vladimir Dvorniković, Drago Trumbetaš.
U Interkulturalnom tjednu, pored naše Riječi, predstavljeni su **Jaron Lanier**, kao ovogodišnji dobitnik prestižne nagrade Zajednice njemačkih izdavača, te kultura Sama (Laponskog naroda) u okviru gostovanja Republike Finske na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Frankfurtu. Lanier je odlikovan za djelo "*Kome pripada naša budućnost?*".

Most prema kulturi

Ana Kramarić, glavna urednica revije "Riječ", predstavila je najnovije izdanje kao trajni spomenik rada Hrvatske kulturne zajednice.
Časopis izlazi već 24. godinu i jedinstveni je primjer kontinuiranog rada jedne zajednice migranata u Njemačkoj.
Ana Kramarić, nastavnica Hrvatske nastave u Hesenu i Saarlandu, predstavila je Riječ i kao most prema kulturi hrvatskog jezika, posebno izraženoj u radovima učenika hrvatske nastave.
Iako "Riječ" nije dvojezična, u njoj su objavljeni i hrvatski i njemački tekstovi.
Ovaj glasnik nije samo dokumentacija djelovanja jedne udruge, u njemu nalazimo teme i prikaz radova predstavljenih u njemačkoj javnosti.
Na 56 stranica petnaestak autora objavilo je preko 30 radova.
Predstavljeni su stvaralački radovi, poput glazbenih djela autora **Rajka Radišića**, publicistički rad **Jasne Lovrinčević** iz knjige "U vihoru vremena", obrađen je osvrt na glazbenu produkciju (CD Zvijezda sjajna) Kulturne zajednice iz Mainza, a predstavljeni su i literarni radovi **Katice Kiš** i **Zdravka Luburića**. "Riječ" donosi i izvještaj 0 radu javnih tribina, objavljene su i recenzije djela predstavljenih na literarnim tribinama. Izuzetan doprinos interkulturalnoj suradnji su i radovi grupe studenta sa Sveučilišta u Siegenu.
Naslovnicu časopisa krasi umjetničko djelo "SKOK 2014.", rad **Ive Cenkovčana**, hrvatskog umjetnika iz Berlina. Original tog rada predan je **Ireni Mihalić**, članici njemačkog parlamenta prigodom studijskog putovanje Kulturne zajednice u Berlin 2014. Časopis se može vidjeti i u elektroničkom izdanju na portalu redakcije "Rjječ".

Ispravke, format i dopune: autor teksta.

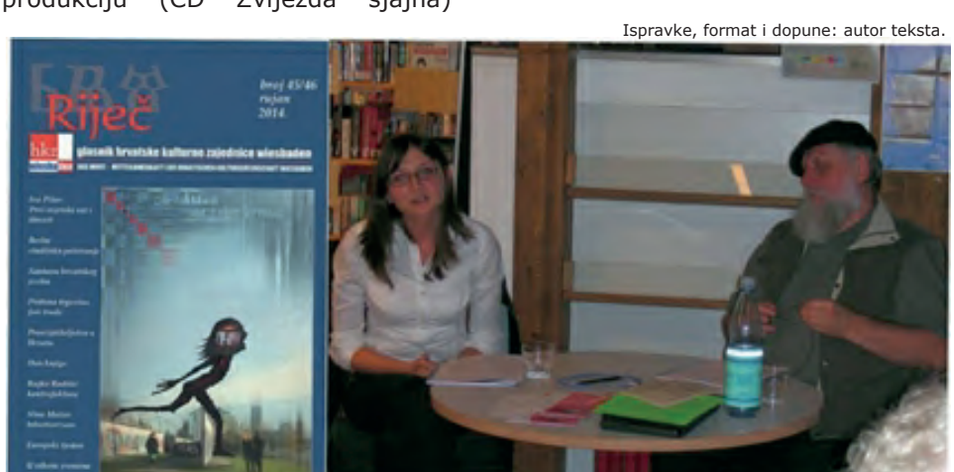

WDR

rbb radiobremen WDR funkhaus europa

URL: http://www.funkhauseuropa.de/sendungen/radioforum/kultur/hkz_wiesbaden102.html

25godina HKZ Wiesbaden

Kultura u prvom planu

Marijana Koritnik, Wiesbaden

U Wiesbadenu već 25 godina djeluje Hrvatska kulturna zajednica (HKZ). Pored ostalog, otkako postoji, Zajednica izdaje i svoj časopis „Riječ" koji je jedino hrvatsko neprofitno glasilo takve vrste u Njemačkoj.

Ivica Košak, Marijana Erstić prilikom predstavljanja *Kronotopa hrvatskog performansa*

HKZ - Wiesbaden, Svjetski Dan knjige je samo jedna od brojnih prilika za djelovanje, okupljanje i druženje koje traje već dva i pol desetljeća. Ivica Košak, predsjednik Zajednice, podsjeća na početke: „Konstituiranje osnivačkog odbora za udruživanje Hrvata u Wiesbadenu je započelo 1989. godine. Inicijativa je krenula od strane suradnika socijalne službe Caritasa, dakle od ljudi koji su imali pregled pučanstva i znali potrebe. Osnivačka skupština je održana u proljeće 90. Na toj skupštini se učlanilo osamdesetdvoje članica i članova."

Velik posao za malu redakciju

Zajednica sada ima 120 članova, a oko 20 do 30 – naravno, ne uvijek istih - redovito se okuplja. Prva predsjednica Zajednice bila je Maja Runje, slijede zatim Biserka Andrijević, Ivo Andrijević i Ljubica Turić, a Ivici Košaku teče treći mandat. Zahvaljujući njima i mnogim drugima, Zajednica u kontinuitetu izdaje svoj časopis „Riječ". „Časopis je, u svojim dobrim godinama, kada je postojala veća potreba za komunikacijom i održavanjem međusobnih veza, izlazio tri puta godišnje. Mi pokušavamo održati tradiciju sa dva broja. Rado bismo to pretvorili u četverobroj, međutim, ono što je održivo, to su dva broja godišnje", napominje Košak.
U svakom broju na oko 90 stranica – niz tekstova. Objavljuju se, pored ostalog, i putopisi iz Hrvatske i povijesne teme, a isto tako i intervjui s predstavnicima gradskih ili hesenskih

vlasti i ustanova, kao i osvrti na knjige te članci o radu Zajednice i „hrvatske dopunske škole". Sve je to potkrijepljeno i fotografijama i sve se stavlja i na internetski portal Zajednice. Za malu redakciju – veliki posao!
Naravno, u časopisu, kao i u radu udruge, središnje mjesto zauzima kultura. Ivica Košak: „Prošle godine smo održali 26 javnih nastupa. Većina njih su bile literarne večeri. Mi smo u zadnjem broju naše „Riječi", predstavljenom u okviru Svjetskog dana knjige, 10 knjiga recenzirali, predstavili. To su bile knjige koje su u toku prošle godine javnosti bile predstavljene."

Podrška iz Vijeća stranaca

Dok „Riječ" izlazi dvojezično, manifestacije Zajednice – književne večeri, znanstvena i druga predavanja i tribine - odvijaju se na njemačkom jeziku, a na njih se odazivaju i gosti iz njemačkog okruženja. Među njima je češće i član hesenskog i wiesbadenskog Vijeća stranaca, Julius Gomes: „Potječem iz Indije, 35 godina živim u Wiesbadenu i sedam godina pratim rad Hrvatske kulturne zajednice. Smatram da je jako dobro dolaziti na njene priredbe i vidjeti kako uvijek iznova nešto radi, prezentira i nastoji održati kulturu, oživjeti je i nadograditi. Držim da je to vrlo dobro i to podržavam."

HKZ na Ljetnom festivalu

Prilikom tribina i književnih večeri, ima i glazbenih nastupa. Dvaput godišnje Zajednica organizira izlete u prirodu, a o velikim blagdanima i praznicima - i zajedničke proslave. Nadalje, Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden se predstavlja na gradskim ili „pokrajinskim"
manifestacijama. Jedna od njih je Međunarodni ljetni festival – Internationales Sommerfest. Slaven Ljiljanić, jedan od organizatora predstavljanja na festivalu: „Tu bude 50-tak štandova svih mogućih nacija. S područja ex-Jugoslavije smo jedini mi koji imamo svoj štand.
Prodajemo tradicionalnu hrvatsku kuhinju, hrvatska vina, imamo domaću rakiju. Dijelimo prospekte, pomažemo Hrvatskoj turističkoj zajednici, a i ona nama. Naš štand je na dobrom mjestu. Imamo podršku konzulata... tu smo, predstavljamo se."

Ove, 2015. godine, taj festival, poznat i kao Dan stranaca, održava se 12. 09., od 10 ujutro do 10 navečer. Slaven Ljiljanić poziva namjernike i nenamjernike da svrate i na hrvatski štand „na srdele i krumpir-salatu".

Kuglanje još „samo za starije"

HKZ Wiesbaden ima i svoju kuglašku grupu. Predvodi ju umirovljenik Branko Višak, „s tim da je ta kugaška grupa bila nekih 20 članova, a ostalo nas je između šest i osam, jer smo svi u godinama. Ali moram reći da imamo člana grupe, Branka Crnkovića, koji ima 78 godina i ne izostaje nijednom, ako ne ide drukčije, onda uz tablete", priča 68-godišnji Višak, koji je, kao i 50-godišnji Ljiljanić, i u predsjedništvu Zajednice.

Mlade ne zanima kuglanje ni rad Zajednice, svjedoči i Ivica Košak, pa su u nju učlanjene srednja i starija generacija. HKZ je godinama za svoje članove održavala tečajeve njemačkoga jezika, ali za to više nema potrebe. Košak se ipak nada da zanimanje za kulturu i druge sadržaje neće sasvim izblijediti.

Stand: 04.06.2015, 19.57 Uhr

© WDR 2015

MATICA HRVATSKA, VIJENAC 604 - 27. TRAVNJA 2017.

KNJIŽEVNOŠĆU DO BOLJEG DRUŠTVA

U Wiesbadenu održana literarna tribina u povodu Svjetskog dana knjige i autorskih prava[1]

U organizaciji Hrvatske kulturne zajednice – Ogranka Matice hrvatske u Wiesbadenu održana je 23. travnja tradicionalna literarna tribina u povodu Svjetskog dana knjige i autorskih prava. Priredba u glavnom gradu pokrajine Hessen nastala je kao odraz želje da se hrvatska kultura literaturom predstavi u svijetu te da se obrazovanjem i znanošću povežu članovi i prijatelji te hrvatske udruge. U ime Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Frankfurtu okupljene je pozdravila Marica Jukić, savjetnica u konzulatu.

U sklopu tribine, posvećene hrvatskoj knjizi i autorima, posebice radovima hrvatskih iseljenika, održano je i darivanje knjiga pod motom Uzmi jednu – donesi drugu.

Uvodno izlaganje u povodu ovogodišnjeg obilježavanja Dana knjige i autorskih prava bilo je posvećeno 175. obljetnici Matice hrvatske. Govorilo se o Matičinim počecima i naglašena je njezina svrha – promicanje nacionalnoga i kulturnog identiteta u područjima umjetničkoga, znanstvenog i duhovnoga stvaralaštva te poticanje razvitka javnoga i društvenog života. Kulturna zajednica kao Ogranak Matice hrvatske djelovanjem nastoji ostvariti ciljeve i vizije koji će unaprijediti zajedništvo članova. Nužnost takva pogleda naglašen je i kazivanjem Stare pjesme Antuna Gustava Matoša. Matoš nije prizvan slučajno, već kao onaj koji je trgnuo hrvatsku književnost iz letargije provincijalizma i uveo je u maticu svjetske pisane riječi. Njegovi stihovi ukazuju kako borbu za neke ciljeve mogu predvoditi pisci i pjesnici. Pjesma govori i o suvremenoj problematici populizma, iako je napisana prije više od sto godina te poziva na ostvarivanje ciljeva i vizija koji će unaprijediti društvo. U tom je smislu kulturni rad iznimno važan, što je na susretu apostrofirano i prizivom iskaza alžirskog autora Bualema Sansala: „Literatura je bolji izbor širenja pozitivne poruke od političke agitacije!“

Na tribini je naglašeno da opasnost od populizma, koji koristi mogućnosti novih medija za širenje govora mržnje, opstrukcije i lažnih vijesti, danas nije manja od one o kojoj je zborio Matoš ili koju je želio spriječiti Drašković. Prepoznatljiv je oblik te opasnosti danas proces othering, koji sam sebi stvara svoju društvenu sliku i klasificira druge ljude kao drukčije, strane – one druge. Othering može dovesti do stvaranja negativnih stereotipa, osobito ksenofobije, kada se među pripadnicima jedne

[1] https://www.matica.hr/vijenac/604/r/Matica%20hrvatska/

kulturne grupe širi strah kako će se „strani" utjecaji proširiti na „njihovu" kulturu, pa se oni osjećaju ugroženima. Pojam opisuje reduktivno, često i podcjenjivačko djelovanje nekoga tko pripada određenoj društvenoj kategoriji definiranoj kao drukčiji. Hrvatska kulturna zajednica – Ogranak Matice hrvatske u Wiesbadenu prati program Oppose Othering na goEast – filmskom festivalu za središnju i jugoistočnu Europu 2017. u Wiesbadenu kao programsku zadaću u projektu za izgradnju platforme za ljude i organizacije koje se bave suprotstavljanjem fenomenu stvaranja neprijateljstva prema drukčijima.

Dosadašnji rad i mogućnosti jednog dijela hrvatske dijaspore na njemačkom govornom području ostavio je traga u pedeset brojeva časopisa Riječ, objavljenih i na portalu Zajednice. Hrvatice i Hrvati u Wiesbadenu nisu u tome osamljeni pa je u sklopu programa predstavljena dokumentacija o 25 godina djelovanja Hrvatske kulturne zajednice iz Mainza. Zajednica u Mainzu utemeljena je 31. kolovoza 1991. sa svrhom nestranačkog okupljanja Hrvatica i Hrvata te svih prijatelja hrvatske kulture. Od 1997. preuzima od grada Mainza ovlast nad kućom Mainz – Zagreb te se intenzivno bavi razvijanjem, sada već pedesetogodišnjega, prijateljstva dvaju gradova.

Velik je izazov pred dvije zajednice postavila članica Njemačkoga parlamenta Irena Mihalić napisavši im u pozdravnom pismu da upravo građani hrvatskoga podrijetla, u trenutnoj teškoj situaciji u EU nakon referenduma o članstvu Velike Britanije u Europskoj Uniji, mogu vrlo autentično govoriti i pisati o prednostima i mogućnostima ujedinjene Europe. Naglasila je i da znamo kako Europa ima potencijal za prevladavanje nacionalizma, što je i osnovni preduvjet suživota u okviru kulturnih različitosti.

Hrvati iz Wiesbadena na izazov su odgovorili prijedlogom osnivanja hrvatske čitaonice u Wiesbadenu. O potrebi takvih mjesta za susret, pouku i zabavu govorilo se već nekoliko puta na susretima članova udruge, gdje se i stalno podsjećalo na povijesnu izreku Vjekoslava Babukića o čitaonicama kao „ognjištima, na kojih se smrzla srca sunarodnjaka naših grijahu". Za hrvatsku su dijasporu u tom smislu čitaonice iznimno važna mjesta. Simbolično je na ovogodišnji Svjetski dan knjige i autorskih prava usvojen prijedlog naziva čitaonice: Hrvatska čitaonica Edvin Bukulin. Time je odana počast gospodinu Bukulinu (…2006), koji je bio jedna od središnjih osoba na hrvatskoj kulturnoj sceni u Wiesbadenu i okolici. Gotovo nije bilo glazbene ili literarne aktivnosti u kojoj on nije, izravno ili neizravno, sudjelovao. Pokrenuo je niz inicijativa i bio suosnivač Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu. Hrvatska čitaonica bit će otvorena svake druge srijede u mjesecu. Za prvi je susret 10. svibnja u Domu kardinala Kuharića u Wiesbadenu najavljeno predavanje Rajka Radišića Lik bosanskog franjevca u djelima Ive Andrića.

Ivica Košak

HRVATI I HRVATICE U OVOM POSLU NISU USAMLJENI

Hrvati u Wiesbadenu nastoje pomoći hrvatskim autorima iz redova hrvatskih iseljenika ili migranata, koristeći svaku priliku da ih promoviraju.

U **Hrvatskoj kulturnoj zajednici – Ogranku Matice hrvatske** u Wiesbadenu u nedjelju je obilježen Svjetski dan knjige i autorskih prava. Povodom toga održana je već tradicionalna literarna tribina, nastala kao odraz želje da se hrvatska kultura kroz literaturu ne samo upozna i predstavi svijetu nego i da se kroz obrazovanje i znanost povežu članovi i prijatelji.
Tribini je uz članove i prijatelje Zajednice nazočila i **Marica Jukić**, konzulica za kulturu Generalnog konzulata RH u Frankfurtu. Čestitala je predsjedniku HKZ Wiesbaden Ivici Košaku, kao i svim aktivnim članovima na ustrajnosti i želji da hrvatsku kulturu što više približe Hrvatima u ovome gradu i okolici.
Javna tribina je bila posvećena hrvatskoj knjizi i autorima. Naglasak je bio na onim autorima čiji radovi nastaju u ovom dijelu Njemačke, odnosno u redovima hrvatskih iseljenika ili migranata.
Svjetski dan knjige i autorskih prava obilježava se 23. travnja svake godine kao simboličan datum u svjetskoj književnosti jer toga su dana 1616. godine preminuli Miguel de Cervantes i William Shakespeare.
Tradicija darivanja knjiga, a koja se zasniva na katalonskom običaju darivanja knjiga i ruža na Jurjevo, preuzeta je u rad Hrvatske kulturne zajednice pod motom "Uzmi jednu-donesi drugu".

– Tog dana su članovi i prijatelji pozvani da podjele saznanja iz pročitanog štiva, da donesu pročitanu knjigu na dar društvu, a za uzvrat ponesu jednu drugu knjigu – kazao je Ivica Košak, predsjednik HKZ Wiesbaden.
Košak je održao uvodno izlaganje kroz koje je govorio i o 175. godišnjici Matice hrvatske. Matica jedna od najstarijih hrvatskih kulturnih ustanova, utemeljena je 10. veljače 1842. godine pod imenom Matice ilirske na prijedlog grofa Janka Drašković, koji je bio i prvi njezin predsjednik.
Svrha Matice hrvatske je promicanje nacionalnoga i kulturnog identiteta u područjima umjetničkoga, znanstvenog i duhovnoga stvaralaštva te poticanje razvitka javnoga i društvenog života.

Govorilo se i o dosadašnjem radu u Hrvatskoj kulturnoj zajednici. – Taj rad je ostavio traga u pedesetak brojeva časopisa Riječ, a koju ukupno sačinjavaju preko 1 500 stranica objavljenih i na portalu Zajednice. – U tom poslu Hrvatice i Hrvati u Wiesbadenu nisu usamljeni -poručio je Ivica Košak.

Kratko predavanje o nedavnom putu u Dubrovnik i zdravoj mediteranskoj ishrani imala je i **Vesna Ljiljanić**. Naime u Dubrovniku je boravila grupa Nijemaca, u okviru programa pod nazivom 'Hrvatsko područje-njemački pacijenti', kojega je osmislila Janika Ernst, savjetnica za dijabetes pri Njemačkoj klinici za dijagnostiku u Wiesbadenu.
Ljiljanić je posjetila u Dubrovniku Muzej Franjevačkog samostana, odnosno ljekarnu koja se nalazi u sklopu samostana. Ljekarna je osnovana je 1317. godine, i najstarija je ljekarna u Europi koja djeluje neprekidno do danas.

– Prvotno se koristila kao samostanska ljekarna, za potrebe redovnika, no kasnije je otvorena za građane. Ljekarna je značajna i zbog brojnih povijesnih dokumenata koji su se u njoj sačuvali. Među njima ima više od dvije stotine recepata i knjiga iz područja medicine i farmakologije. No, nisu svi dostupni javnosti – kazala je Ljiljanić.[1]

Marijana Dokoza 23/04/2017
Fenix Magazn/MD

[1] https://fenix-magazin.de/wiesbaden-hrvati-i-hrvatice-u-ovom-poslu-nisu-usamljeni/ Preuzeto 30. 11. 2022.

Matica hrvatska / *Vijenac* broj 708

Kulturni sadržaj neodvojiv je od napretka i motivacije u razvoju jedne zajednice.

Viktor Wilpert Piel, voditelj Odjela za doškolovanje, Industrijska i trgovinska komora za Rheinhessen, Mainz

MOĆ RAZGOVORA

Pogled na proteklu godinu u Hrvatskoj kulturnoj zajednici / Ogranku Matice hrvatske u Wiesbadenu

„Izolacija je tegoba od koje u vrijeme pandemijskih mjera pate i oni koji nisu oboljeli od bolesti COVID-19. Etablirani susreti naše *Hrvatske čitaonice Edvin Bukulin* prestali su se događati i blagotvorna *moć razgovora* u trenu je nestala“, bio je lakoničan, ali i sjetan odgovor Ivice Košaka, predsjednika *Hrvatske kulturne zajednice / Ogranka Matice hrvatske* u Wiesbadenu, na pitanje kako su pregrmjeli proteklih godinu dana.

Prestali su se okupljati svake druge srijede u mjesecu, a podulji su stol u društvenoj prostoriji *Doma kardinala Franje Kuharića*, sjedištu Hrvatske katoličke misije, zamijenili laptopima i pametnim telefonima u okrilju svoja četiri zida, pa je tako virtualni susret u povodu frankfurtskog (neodržanog) *Sajma knjiga* okupio sudionike čak iz (do tada nezamislivo) Berlina, Karlovca, Kiela, Splita, Zagreba i šireg okruga Wiesbadena.

Tog 17. listopada 2020. tijekom videokonferencije predstavljene su dvije knjige – njemačko izdanje zbirke pripovijedaka *Emet und andere Geschichten* Ivane Šojat i *Milost, vjera i grijeh – teologija Matije Vlačića Ilirika* Luke Ilića , što je Alidu Bremer, u kritičkom razmatranju za portal Hrvatski glas Berlin o pitanju nedostatnoga hrvatskog udjela na najvećoj smotri knjige na svijetu *A gdje smo mi?,* navelo na zaključak da bi „bez njegova (Košakova, op. aut.) rada kulturni život Hrvata u Njemačkoj bio puno siromašniji.“

Od početka prošle kalendarske godine pa do zaključenja ovog teksta wiesbadenski ogranak *Matice hrvatske* održao je sedamnaest javnih nastupa, od toga samo dva uživo u siječnju radionicu s temom *Rijeka – Europska prijestolnice kulture 2020*, a u veljači su u Mainzu bili u gostima kod Njemačko-hrvatskog gospodarskog foruma Industrijske i trgovinske komore za Rheinhessen. Predstavili su posebno izdanje časopisa *Riječ,* br. 1/2020, u kojemu deset članaka svjedoči o zanimanju za gospodarski razvoj u domovini kao i za aktualne hrvatsko-njemačke gospodarske odnose. Na tom je tragu i veliki intervju dvojca Brnetić – Košak s Julijem Domcem, posebnim savjetnikom predsjednika RH za energiju i klimu, na temu *Na putu energetske tranzicije* (*Riječ*, 61/62).

Na manifestaciji u Mainzu udruga HKZ – OMH Wiesbaden dobila je visoko državno priznanje. U nazočnosti ministra vanjskih i europskih poslova Gordana Grlić Radmana Ivici Košaku su hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović i hrvatski veleposlanik u Njemačkoj Gordan Bakota uručili Povelju Republike Hrvatske „*za izniman doprinos promicanju i očuvanju hrvatske i europske znanstvene kulturne baštine, osnaživanju hrvatskog zajedništva u Domovini i u Saveznoj Republici Njemačkoj*“.

Grad Rijeka kao *Europska prijestolnica kulture*, kojem je posvećen 60. broj *Riječi*, predstavljen je 29. rujna na Paneuropskom pikniku, u okviru tradicionalnog

Festivala srednjoeuropskog i istočnoeuropskog filma *goEast*, a 3. listopada čak na dvije priredbe, na *Interkulturalnom tjednu* i na *Europskom tjednu #oneclicktoeurope*. O gradu Rijeci i njezinim stanovnicima govorilo se književnim djelima iz lijepe zbirke *Rijeka* nakladnika Wieser iz Klagenfurta.

Na mrežnoj stranici HKZ/OMH Wiesbaden može se posjetiti i virtualna izložba *Umjetnost kao komunikaci-ja* s radovima Ive Cenkovčana i Dragutina Trumbetaša.

Misao vodilja djelatnosti udruge jest da umjetnost i kultura pomažu boljem razumijevanju među ljudima i omogućuju višu razinu komunikacije. Izložene slike nemaju samo karakter biografske kronike nego pružaju uvid u svijet *onog drugog* kako bi olakšale, pa i omogućile komunikaciju.

Predstaviti knjigu i njezina pisca u *Hrvatskoj čitaonici*, koja nosi ime suosnivača udruge i dugogodišnjeg člana redakcije *Riječi*, temeljna je zadaća ogranka. Višestoljetni tragovi hrvatske kulture na njemačkom govornom području od Matije Vlačića Ilirika i Stjepana Konzula Istranina do suvremenika nam Marijane Erstić, Luke Ilića, Maše Kolanović, Bojane Meandžije, Ludwiga Steindorffa dobar su povod za susret, razgovor i nova saznanja, a ujedno pridonose tematskoj raznovrsnosti časopisa.
U nedjelju, 21. ožujka, obilježili su *Svjetski dan vode*, i ovaj put virtualno videokonferencijom s temom vrednovanja vode i njezina značenja za svakog od nas. Predstavljen je program Ujedinjenih naroda *Voda za sve*, usklađen sa šestim ciljem Agende 2030. za održivi razvoj, kojim se za sve ljude do 2030. zahtijeva osiguranje pristupa vodi za ljudsku potrošnju, održivo upravljanje vodama te osiguravanje higijenskih uvjeta.

Hrvatski iskorak u Wiesbadenu ima iza sebe bogat kulturni i društveni sadržaj, a cilj mu je isti kao i prije trideset godina: „*Pružiti iseljenicima jednake obrazovne i profesionalne mogućnosti i u potpunosti sudjelovati u društvenom i gospodarskom životu. Uspješna integracija preduvjet je ravnopravnog sudjelovanja u gospodarskim, društvenim i kulturnim resursima društva.*“

Koliko god Ivica Košak, inženjer elektrotehnike i publicist, bio lokomotiva koja, figurativno govoreći, za pogonsko gorivo koristi sve od kamenog ugljena do solarnih materijala, toliko ne bi ubirao javne pohvale i lovorike da mu nema članstva koje jest socijalno, svjetonazorski i kulturološki heterogeno i izloženo stalnim mijenama, ali nadasve radišno, bilo i ostalo. Danas su lektorice i korektorice časopisa *Riječ* učiteljice hrvatskog jezika Marina Beroš, Nina Pavić-Colić i Jela Šare, javnih nastupa ne bi bilo bez mišića Marte i Jakova Rimca, kao i Vesne te Slavena Ljiljanića i Ružice Matanić, a da blagajna štima, brine se Rina Milković, koja u Frankfurtu radi u *Njemačkoj saveznoj banci.*

Na sljedećoj javnoj tribuni u povodu Svjetskog dana knjige wiesbadenski matičari oprostit će se od nedavno preminulih Irene Vrkljan i Trude Stamać.[1]

Aleksandra Brnetić

[1] „Moć razgovora“ autorice Aleksandre Brnetić prenosimo iz Vijenca, književnog lista za umjetnost, kulturu i znanost Matice hrvatske, broj 708., 22. travanj 2021. https://www.matica.hr/vijenac/708/moc-razgovora-31608/

Njemačka

Postignuća Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu

Hrvatska kulturna zajednica - ogranak Matice hrvatske predstavila je u Wiesbadenu aktualno izdanje časopisa *Riječ* broj 63/64, 20. veljače 2022. godine, na XXXII. Saboru društva, u povodu Međunarodnoga dana materinskoga jezika

Erika Hornbogner i Ivica Košak na Sajmu knjiga

Tekst: **Marina Beroš, Ivica Košak**
Foto: **HKZ**

Hrvatska kulturna zajednica – Ogranak Matice hrvatske u Wiesbadenu (HKZ/OMH) ulazi u trideset i drugu godinu javnog djelovanja, rada i napora da se zajedništvo iseljenih Hrvata predstavi kao model za promidžbu kulture i umjetnosti. O dosadašnjem radu i postignutim ciljevima HKZ/OMH postoji obilna dokumentacija objavljena u vlastitom časopisu *Riječ*. Dosadašnjih 62 broja predstavljaju na više od tisuću i pol stranica život, rad i djelokrug mogućnosti jednog dijela hrvatske dijaspore na njemačkome govornom području.

Hrvatska kulturna zajednica/Ogranak Matice hrvatske u Wiesbadenu pokrenula je 2017. godine projekt *Hrvatske čitaonice u Wiesbadenu*. HKZ/OMH predstavila je aktualno izdanje časopisa *Riječ* broj 63/64, u nedjelju 20. veljače 2022. godine, na XXXII. Saboru društva, u povodu *Međunarodnoga dana materinskoga* jezika. Iako je *novo normalno* snažno utjecalo na uvjete rada Zajednice, a o čemu piše Aleksandra Brnetić u tekstu *Moć razgovora*, i ovaj je dvobroj (63/64), zahvaljujući predanom radu članova i vanjskih suradnika, tematski i sadržajno tradicionalno bogat i raznovrstan. Aktivnosti Zajednice tema su i teksta *Svjetski dan knjige i autorskih prava* Ivice Košaka, a njezinu ulogu u društvu propituje i opravdava u tekstu *Zašto partnerstvo s institucijama civilnog društva? Obilježje kulturne zajednice nije zurenje u kulturu.* Lijljana Tadić iscrpno je predstavila djelo *Andrić i Krleža: poetike i politike, O naraciji nacije/nacija i (književnim) prelaženjima granica* Borisa Škvorca u tekstu *Iščitavanje prošlog u tekstovima Andrića i Krleže u diskursu prelaženja granica*.

KNJIŽEVNE VEZE

Tekst o Jarilu, autora Ivice Košaka, donosi prikaz slavenske pretkršćanske legende o Jarilu/Juraju kao vjesniku proljeća. Roman Bojane Meandžije *Trči! Ne čekaj me* ... snažno je obilježio aktivnosti Zajednice u prošloj godini. Prikaz romana na njemačkome jeziku napisao je Tihomir Glowatzky. Temu dječjih ratnih dnevničkih zapisa razvija i proširuje Ivica Košak, a na ratne strahote i patnje maloga čovjeka na istom lokalitetu, ali u različitim ratovima, osvrnuo se i Joško Maznik u *Pred zid*.
Kratkim tekstom i snažnim riječima

Odabranu njemačku *Croaticu* iz pera mnogobrojnih autora koje okuplja časopis Riječ, raspoređenu na više od tisuću i pol stranica, nakladnika HKZ u Wiesbadenu, možete iščitavati iz udobnosti svoga doma u internetskome digitalnom repozitoriju http://www.rijec.hkz-wi.de/, dok je slavni Hrvatski tjednik, nakladnika MH, dostupan na Mreži na ovoj poveznici https://www.matica.hr/knjige/hrvatski-tjednik-1971-1372/.

Kulturni djelatnici, suradnici i aktivisti HKZ – ogranak MH, Wiesbaden: Luka Ilić, Ljiljana Tadić, Tihomir Glowatzky, Marina Beroš, Aleksandra Brnetić. (Foto: S. Pavlović)

Ivica Košak osvrnuo se na još jednu tužnu i zaboravljenu ratnu tragediju, smrt Mihovila Pavleka Miškine. *Novo svjetlo na stare pisce* prikaz je djela *Prva svitlost*, odnosno studije profesora Tomislava Bogdana o piscima hrvatske renesansne književnosti. Hrvatski pisci, odnosno prezentacija i recepcija djela hrvatske književnosti na njemačkome govornom području tema su i teksta Tihomira Glowatzkog. Petstota godišnjica rođenja Matije Vlačića Ilirika učinila ga je čestom temom prošlogodišnjih videokonferencija Zajednice. Zanimanje za njegov lik i djelo dodatno je potaknuto suradnjom s prof. dr. Lukom Ilićem, odnosno njegovim djelom *Teološka biografija Matije Vlačića Ilirika*, čiji prikaz je napisao Jaroslav Pecnik. Jela Šare prikazala je lik i djelo Dragutina Trumbetaša te monografiju *Gastarbeiter* u tekstovima *Kunst als Kommunikation* i *Umjetnost kao dijalog/Kunst als Dialog*. U povodu Ivandana 24. 6. 2021. održana je videokonferencija posvećena većem broju hrvatskih autora i njihovim djelima, među kojima je poseban naglasak stavljen na Josipa Kosora i njegov *Požar strasti*, a koji je prikazan i u ovome izdanju *Riječi.*

Plakat HKZ – ogranak MH, Wiesbaden, s naslovnicom časopisa *Riječ* (63/64, 2022.) i slavnim Hrvatskim tjednikom, MH, iz doba Hrvatskog proljeća

Na konferenciji, ali i u *Riječi*, Ulomkom *Pa i ja sam vaša!* predstavljen je i *Fafarikul* Đurđice Čilić.

Sajam knjiga u Frankfurtu tradicionalno je tema jesenskih susreta Zajednice, o čemu svjedoče i članci *Literarna tribina u povodu Svjetskog sajma knjige u Frankfurtu* i *Međunarodni sajam knjiga FFM 2021*. Ivica Košak predstavio je i prošlogodišnje dobitnike Nobelove nagrade – Abdulrazaka Gurnaha (književnost), Mariju Ressu i Dmitrija Muratova (mir) te Tsitsi Dangarembgu, dobitnicu Nagrade za mir Njemačkog udruženja za trgovinu knjigama.

Prošlu godinu obilježila je i smrt *hrvatske Virginije Woolf*, Irene Vrkljan, s višedesetljetnom berlinskom adresom.

RECEPCIJA NJEMAČKE *CROATICE*

Na književni i znanstveni rad Mira Gavrana, novoga predsjednika Matice hrvatske, pismeno se osvrnuo Ivica Košak. Aktualne događaje na književnoj, odnosno kulturnoj sceni prati i članak *Splitski književni razgovori*, prikaz istoimene književne večeri na kojoj je stalna suradnica Zajednice, Alida Bremer, čitala ulomke iz svoga romana *Träume und Kulissen*. Prijevod romana *Rod* Miljenka Jergovića na engleski jezik bio je povod da se, uz osvrt na engleski prijevod, uredništvo još jednom osvrne na njemački prijevod, ali i sam sadržaj romana. Jergović, odnosno njegov istoimeni roman, tema je teksta *Dvori od oraha* Ljiljane Tadić. Posljednje stranice *Riječi* donose Izvješće o radu Hrvatske kulturne zajednice/Ogranka Matice hrvatske u Wiesbadenu za 2021. godinu te protokol sjednice od 21. 2. 2021. HKZ/OMH objavljuje naslovnicu posljednjeg broja (34) *Hrvatskog tjednika* iz 1971. godine zajedno s uvodnim tekstom Vlade Gotovca *Čuvanje nade*. Broj 34 *Hrvatskog tjednika* bio je zabranjen, ali spašen zahvaljujući hrabrosti Aleksandre Brnetić, o čemu je govorila Aleksandra i na predstavljanju novog broja *Riječi*, 20. veljače 2022. n

ENG ***The Croatian Culture Foundation, a chapter of Matrix Croatica, presented the nos. 63/64 double issue of its Riječ ("The Word") journal on 20 February at the 32nd convention of the association in the German city of Wiesbaden. The event celebrated International Mother Language Day. The 62 issues to date comprise over 1,500 pages covering the life, work and scope of activities of a part of our diaspora in the German speaking world. Dozens of authors have contributed to this publication. See more from their work at the online repository (http://www.rijec.hkz-wi.de/).***

1972. - 2022.

HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA / OGRANAK MATICE HRVATSKE U WIESBADENU

KROATISCHE KULTURGEMEINSCHAFT / ZWEIGSTELLE DES KROATISCHEN KULTURVEREINS „MATICA HRVATSKA" WIESBADEN

Hrvatska kulturna zajednica/Ogranak Matice hrvatske Wiesbaden sa sjedištem u Wiesbadenu teži isključivo i neposredno općekorisnim i dobročiniteljskim ciljevima. Svrha je društva pospješivati snošljivost među narodima na svim područjima uljudbe i razumijevanja među narodima. Svrha se prema Statutu društva na području uljudbe postiže:

- obrazovanjem pjevačkih, književnih i kazališnih grupa
- organiziranjem predavanja o umjetnosti, povijesti i književnosti
- organiziranjem prikazivanja filmova
- njegovanjem odnosa i suradnje s domovinskim kulturnim, religioznim i društvenim organizacijama, kao i s hrvatskim udrugama u SR Njemačkoj te svijetu, napose s njemačkim, i ne samo njemačkim, kulturnim, religioznim i društvenim udrugama
- uspostavom veza između ljudi obiju nacija sa svrhom međusobnog razumijevanja i međusobne pomoći.

U gradu Wiesbadenu, prema njemačkim statističkim podacima, živi oko 1300 hrvatskih državljana. Nešto drugačiju brojku navodi crkvena statistika limburške biskupije koja broji skoro 5000 Hrvata-katolika na širem području grada. Kako se prema navodima hrvatskog dušobrižničkog ureda u Frankfurtu 76% hrvatskih doseljenika deklariraju kao katolici, ostaje povelik prostor za spekulacije o stvarnom broju Hrvata na području grada Wiesbaden.

Die Kroatische Kulturgemeinschaft (kroat. HKZ-Wi, dt. KKG-Wi) / Zweigstelle der Matica hrvatska in Wiesbaden (kroat. OMH-Wi, dt. ZMH-Wi) mit Sitz in Wiesbaden strebt ausschließlich und unmittelbar zu öffentlichen und mildtätigen Zielen. Der Zweck der Gesellschaft besteht darin, die Toleranz zwischen den Nationen in allen Bereichen der Zivilisation und die Völkerverständigung zu fördern. Gemäß der Satzung des Unternehmens wird der Zweck durch Folgendes erreicht:

- Ausbildung von Gesangs-, Literatur- und Theatergruppen;
- Veranstaltung von Vorträgen über Kunst, Geschichte und Literatur;
- Organisation von Filmvorführungen;
- Förderung von Beziehungen und Zusammenarbeit mit kulturellen, religiösen und sozialen Organisationen des Heimatlandes sowie mit kroatischen Vereinen in Deutschland und in der Welt, insbesondere mit deutschen und nicht-deutschen kulturellen, religiösen und sozialen Vereinen;
- Förderung der zwischenmenschlichen Beziehungen beider Nationen zum Zwecke des gegenseitigen Verständnisses und der gegenseitigen Unterstützung.

Laut deutscher Statistik leben in der Stadt Wiesbaden etwa 1.300 kroatische Staatsbürger. Eine etwas andere Zahl gibt die kirchliche Statistik des Bistums Limburg an, das fast 5.000 kroatische Katholiken zählt. Nach Angaben des Frankfurter

Prema Mjesečko-hrvatskog muškog komornog zbora Rhein-Main koji djeluje u sklopu tkalčkog komornog zbora Wiesbaden

Piredba U petak proslava u Vili Clementini

Vladimiru Mažuraniću slavlje za 150. rođendan

WIESBADEN – U Wiesbadenu su svečane pripreme za priredbu koja će se održati u petak 6. studenoga u Vili Clementini koju u čast hrvatskog pjesnika Vladimira Prana Mažuranića priređuje društvo AMAC Croatiens-Deutschland.

Od Novog do Berlina

Vladimir Pran Mažuranić je rođen 1850. godine u Novom Vinodolskom, a umro je 1908. godine u Berlinu, gdje do danas istaknemo hrvatsko kulturno društvo njegujе uspomenu na njega. Program priredbe je rezultat suradnje društva tvrđih studenata i prijatelja hrvatskih svetilišta AMA Croatiens-Deutschland i Njemačko-hrvatskog muškog komornog zbora Rhein-Main, koji upravo uvježbava program za svoju turneju koja će se kloniti ljeta odrzati u Hrvatskoj. Tečišta u programu su književnost i glazba 19. stoljeća u dva kulturna kruga, koja se danas uzaludno intenzivnije nego u doba Prana Mažuranićapriređuju.

U carskoj dvorani gradačkog centra Wiesbaden-Bonnenberg u utorak će se odrzati generalna proba zbora u kojemu trenutačno pjeva pet Hrvata. Jedan od njih Branko Čutković član je predsjedništva AMAC-a. Od njega doznajemo da će se u prosincu 2010. kompletirati program za hrvatsku turneju i da zbor poziva Hrvate i Njemce, ljubitelje glazbe, da se priđruže zboru koji ima tri sve jaku tradiciju.

Njemačko-hrvatski muški komorni zbor njegujе prijateljstvo i razumijevanje među narodima kroz glazbu, ne samo na gostovanjima nego i u vlastitom hrvatskom okruženju.

U obnovljenoj dvorani

Od 1990. godine zavjetalj zbora je njemački glazbenik, maestro Holger Wittgen. Njemačko-hrvatski zbor djeluje u sklopu njemačkog Muškog komornog zbora Wiesbaden koji je osnovan 1865. godine, često odrzava koncerte i odlazi na turneje, a nositelj je kulturne nagrade grada Wiesbadena iz 1993.

U repertoaru je naglasak na duhovne i svjetovne skladbe i narodne pjesme. Zbor će u petak na svečanome koncertu izvesti dvije njemačke i dvije hrvatske pjesme skladatelja Ojuve Eisenhutha, Johanna Friedricha Reichardta, Franza Schuberta i Vatroslava Kolandera. Članovi društva pripremili su i prigodnu knjižicu s tekstovima i prijevodima pjesama Vladimira Prana Mažuranića na njemački jezik.

Inače, Vila Clementina je saujala u punome sjaju nakon pune tri godine renovranja. U stražnjim prostorijama smještenі su mala kavana i upodan prostor za goste.

(V. L.)

Na svečanom koncertu zbor će izvoditi njemačke i hrvatske skladbe

Događaj se odvija u nedavno temeljito obnovljenoj Vili Clementina

UDRUGE Održana godišnja skupština Hrvatske kulturne zajednice iz Wiesbadena

Devetnaest godina njeguju kulturnu i vjersku suradnju

Hrvatska kulturna zajednica je na osnivačkoj skupštini 2. ožujka 1990. Godina imala 82 supotpisnika deklaracije o osnivanju kulturnog društva. Unatoč uspješnom radu i ponekad gotovo spektakularnim uspjesima, taj broj u aktivnom članstvu Zajednice nije nikad premašen. Okvir za stvaranje Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu (HKZ-Wi) pružio je već postojeći Karitasov centar za socijalnu skrb u Wiesbadenu.

Gospođa Maja Runje, socijalna radnica u karitasovom uredu i prva predsjednica Kulturne zajednice u Wiesbadenu otkriva u jednom intervjuu za časopis „Riječ" kako je motivacija osnivanja te zajednice imala političku pozadinu.[1] Bilo je to vrijeme u kojemu su se zahtijevanja Hrvatskog naroda trebalo javno manifestirati.

U nedavno pronađenom i 2019. godine na portalu redakcije objavljenom prvom broju časopisa „Riječ" nalazimo kratak članak o susretu s Maticom hrvatskom: RADNI SUSRET U MATICI HRVATSKOJ Zagreb, 18. 4. 1992.

Oberamtes bekennen sich 76 Prozent der kroatischen Einwanderer zum Katholizismus, was viel Raum für Spekulationen über die tatsächliche Zahl der Kroaten in der Stadt Wiesbaden lässt.

Bei der Gründungsversammlung am 2. März 1990 hatte die Kroatische Kulturgemeinschaft 82 Mitunterzeichner der Erklärung über die Gründung eines Kulturvereins. Trotz erfolgreicher Arbeit und teilweise geradezu spektakulärer Erfolge wurde diese Zahl an aktiven Mitgliedern des Vereins nie überschritten. Den Rahmen für die Gründung der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden bildete das bereits bestehende Caritas-Sozialwerk Wiesbaden.

Frau Maja Runje, Sozialarbeiterin im Caritas-Amt und erste Vorsitzende der Kulturgemeinschaft Wiesbaden, verriet in einem Interview in der Zeitschrift „Riječ/Das Wort", dass die Motivation zur Gründung des Vereins einen politischen Hin-

[1] Razgovor s Majom Runje, prvom predsjednicom HKZ-Wi u Riječi broj 11, 1995. godine. http://www.hkz-wi.de/rijec/Dateien/11-1995.pdf

Kultur als Lebenshilfe

KROATISCHE KULTURGEMEINSCHAFT Verein engagiert sich für Bildung und Integration

WIESBADENER KURIER 9. DEZEMBER 2015

Von Angelika Eder

WIESBADEN Ihren „25. Jahrestag der Arbeit, der Hingabe und der selbstlosen Beiträge zur Erhaltung, Entwicklung und Schaffung einer Kultur der kroatischen Migranten in der hessischen Landeshauptstadt" feierte die Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden mit 120 Mitgliedern und Gästen. Der Verein, mit dem Beginn der nationalen Souveränität – der Unabhängigkeitserklärung Kroatiens von Jugoslawien – von 82 hier arbeitenden Landsleuten gegründet, unterstützte anfangs vor allem die eigenen Familien in der Heimat. Später rückte humanitäre Hilfe infolge der politischen Entwicklung notgedrungen in den Vordergrund, wie der Vorsitzende Ivica Kolak berichtet.

Mit nationalem Stolz ist kein Blumentopf mehr zu gewinnen – sagt der Vorsitzende der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden. Brauchtum und Kultur versucht der Verein allerdings mit Leben zu füllen, auch, weil die nachkommenden Generationen schon gut integriert sind. Foto: EMB/Heiko Kubenka

Lebendige Gemeinschaft

Der Diplomingenieur hatte sich zunächst nur in den Dienst der vereinseigenen Zeitung „Das Wort – Riječ" gestellt, um später Mitglied zu werden und vor fünf Jahren die Leitung zu übernehmen. Wie er betont, sind die Veranstaltungen der Gemeinschaft, anfänglich ausschließlich in der Muttersprache durchgeführt, längst multikulturell. Einmal pro Monat lädt der Verein zu Themen unterschiedlichster Art ein, denen er verfolge nicht nur das Ziel, die kroatische Kultur und Sprache zu fördern. „Viele kroatischen Vereine sind zusammengebrochen, weil sie sich ausschließlich mit ihrem nationalen Stolz und eng gestrickten Bedürfnissen beschäftigt haben, womit heute kein Blumentopf mehr zu gewinnen ist", unterstreicht Kolak.

Der Verein in Wiesbaden dagegen sei eine lebendige Gemeinschaft, die nach außen kommuniziere, um zum gegenseitigen Verständnis beizutragen. So rücke man etwa das Thema „Verantwortung der kroatischen Migranten als europäische Bürger" in den Vordergrund oder beteilige sich beispielsweise an der Kampagne „Stoppt Hass-Propaganda! Erst prüfen, dann teilen!" gegen die Verbreitung entsprechenden Gedankengutes in den sozialen Netzwerken.

Wie breit gefächert die Themen der Kulturgemeinschaft seien, zeige auch ein Querschnitt der Einladungen zu „Literatur im Dialog": Da stand ein Diskussionsabend „Christus – Buddha – Schopenhauer" ebenso auf dem Programm wie „Die Legende über Katharina von Alexandria, Schutzpatronin der Philosophen" oder die Erinnerung an den Kulturkritiker Ivan Ilic.

Über die öffentlichen Veranstaltungen hinaus pflegt man eine interne Selbsthilfegruppe; sie war nach einer Untersuchung über die speziellen Probleme von Migranten ins Leben gerufen worden: „Bei ihnen gab es zum Beispiel sehr viel häufiger eine Frühverrentung, und sie beanspruchten im Rahmen ihrer Beschäftigung sehr viel seltener kurative Maßnahmen aus Angst vor dem Arbeitsplatzverlust." So bietet man in der SHG laut Kolak „Kultur als Lebenshilfe", um Migranten Gelegenheit zu geben, „den Mund aufzumachen und ihre Geschichte zu erzählen".

Trotz der regen Aktivitäten des 120-köpfigen Vereins, der sich aus den Jahresmitgliedsbeiträgen in Höhe von 30 Euro, Einnahmen bei Festivitäten, Spenden sowie einem Zuschuss der Stadt Wiesbaden über den Ausländerbeirat finanziert, sieht der Senior nicht zuletzt aufgrund der demografischen Entwicklung für die Zukunft der kulturellen Vereinigung eher schwarz: Erstens sinke das Interesse an Vereinsarbeit grundsätzlich und zweitens seien die nachkommenden Generationen schon so integriert, dass sie sich nicht mehr über die kroatische Kultur und Sprache definierten. Aber genauso skeptisch hatte sich auch schon die Vereinsvorsitzende im Jahr 2000 anlässlich des zehnjährigen Bestehens geäußert.

VEREINSBLICK

Wir...

IVICA KOŠAK
Vorsitzender Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden

»...engagieren uns für den Austausch von Kulturen und die Gestaltung des gemeinsamen Lebens in Deutschland.«

25. obljetnica Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden, 2015.
25-jähriges Jubiläum der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden, 2015

Odjel Matice hrvatske za kulturne veze s Hrvatima izvan domovine, kojeg vodi dr. Lav Znidarčić, upriličuje redovite radne sastanke za kulturne djelatnike u inozemstvu. Zadnji takav sastanak održan je na Veliku subotu u Zagrebu, a na njemu se okupilo mnoštvo predstavnika kulturnih društava iz Francuske, Švedske, Njemačke, Austrije, Švicarske i Belgije. Hrvatsku kulturnu zajednicu Wiesbaden predstavljali su Maja Runje i Mate Grgat.

Glavne teme ovog skupa bili su izvještaji i raščlambe mnogostrukih djelatnosti kojih je redoviti smisao jačanje hrvatskog narodnog bića u vremenu velikog trpljenja i opasnosti. Puno se govorilo i o hrvatskim dopunskim školama i neučinkovitosti nadležnih vlasti da to pitanje konačno riješe.

U ljeti 1991. Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden primljena je, na molbu i uz iscrpniji izvještaj o svojoj protekloj djelatnosti, za kolektivnog člana Matice hrvatske.

tergrund habe.[1] Es war eine Zeit, in der die Forderungen des kroatischen Volkes öffentlich zum Ausdruck gebracht werden sollten.

In der ersten Ausgabe der Zeitschrift „Riječ", die kürzlich im Jahr 2019 gefunden und im Redaktionsportal veröffentlicht wurde, fanden wir einen kurzen Artikel über das Treffen in Matica hrvatska: Arbeitstreffen in Matica hrvatska, Zagreb, 18. 4. 1992.

Die Abteilung für kulturelle Beziehungen zu Kroaten im Ausland von Matica hrvatska, unter der Leitung von Dr. Lav Znidarčić, organisiert regelmäßige Arbeitstreffen für Kulturschaffende im Ausland. Das letzte Treffen dieser Art fand am Karsamstag in Zagreb statt und brachte viele Vertreter der Kulturgesellschaften aus Frankreich, Schweden, Deutschland, Österreich, der Schweiz und Belgien zusammen. Die Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden war durch Maja Runje und Mate Grgat vertreten.

Die Hauptthemen dieses Treffens waren Berichte und Analysen über zahlreiche Aktivitäten, deren regelmäßiges Ziel es ist, das kroatische Volk in einer Zeit des großen Leides und großer Gefahren zu stärken. Es wurde viel über kroatische Ergänzungsschulen und die Ineffizienz der zuständigen Behörden gesprochen, damit dieses Problem endgültig gelöst wird.

Im Sommer 1991 wurde die Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden auf Antrag und mit einem ausführlichen Bericht über seine bisherige Tätigkeit als Kollektivmitglied von Matica hrvatska aufgenommen. Diese Ehre ist sicherlich auch eine Verpflichtung: Matica erwartet von uns ein ernsthafteres Engagement und Bemühungen zur Verbesserung des Arbeitsniveaus sowie regelmäßige Berichte über wichtige Aktivitäten.[2]

Es wird davon ausgegangen, dass der Kontakt zu Dr. Lav Znidarčić am 14. März 1992 in Frankfurt an der Versammlung des Verbandes Kroatischer Gesellschaften stattgefunden

---

[1] Interview mit Maja Runje, der ersten Präsidentin von HKZ-Wi, *Riječ*, Nr. 11, 199. http://www.hkz-wi.de/rijec/Dateien/11-1995.pdf

[2] VERBAND DER KROATISCHEN GESELLSCHAFTEN IN DEUTSCHLAND: Der Kroatische Kulturverein Wiesbaden ist Mitglied des Verbandes der Kroatischen Gesellschaften in Deutschland, einem Dachverband, der sich für die Verbesserung der Verbindungen und Koordination zwischen den Gesellschaften einsetzt und ein Sprecher der kroatischen Minderheit in Deutschland ist. Das letzte Arbeitstreffen des Verbandes fand am 14. März 1992 in Frankfurt statt. In den Arbeitsgruppen diskutierten die Teilnehmer folgende Themen: 1. Kommunikation und Zusammenarbeit zwischen den kroatischen Gesellschaften.

Zbor Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden, nastup 15.6.1991.
Chor der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden, Auftritt am 15.06.1991.

Ovakva čast je svakako i obveza: Matica od nas očekuje ozbiljniju zauzetost i nastojanje da unaprijedimo razinu rada, te redovite izvještaje o značajnijim djelatnostima.[2]

Pretpostavlja se da se kontakt s Dr. Lavom Znidarčićem dogodio na zboru Saveza hrvatskih društava 14. 3. 1992. godine u Frankfurtu.[3] Savez društava koji je formalno konstituiran 17. 01. 1993. godine ubrzo je prekinuo s radom. HKZ-Wi, kao pravna osoba, dobila je priznanje kao Ogranak Matice hrvatske u Wiesbadenu 2016. godine.[4]

Rad u 2019. godini svjedoči o aktivnom istupu HKZ/OMH-Wi u javnosti i sadržanom kulturnom djelovanju u Zajednici.

hat.[3] Der Verband der Gesellschaften, der am 17. Januar 1993 offiziell gegründet wurde, hörte bald auf zu existieren. HKZ-Wi erhielt 2016 als Rechtsperson die Anerkennung als Zweigstelle der Matica hrvatska in Wiesbaden.[4]

Die Tätigkeit im Jahr 2019 zeugt vom aktiven Auftreten des HKZ/OMH-Wi in der Öffentlichkeit und den darin enthaltenen kulturellen Aktivitäten in der Gemeinschaft.

---

[2] SAVEZ HRVATSKIH DRUŠTAVA U NJEMAČKOJ: Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden član je *Saveza hrvatskih društava* u Njemačkoj, krovnog društva koje je nastojalo unaprijediti veze i koordinaciju među društvima i biti glasnogovornik hrvatske manjine u Njemačkoj. Zadnji radni skup Saveza održan je 14.3.1992.u Frankfurtu. U radnim skupinama sudionici su razgovarali o ovim temama: 1. Komunikacija i suradnja među hrvatskim društvima.

[3] Razgovori o položaju hrvatske zajednice u Njemačkoj. Zboru su prisustvovali: dr. Zdravko Sančević, *hrvatski ministar za iseljeništvo*, dr. Lav Znidarčić, *predstojnik Odjela za kulturne veze s Hrvatima izvan domovine Matice hrvatske*, Boris Maruna, *ravnatelj Hrvatske matice iseljenika*, dr. Neven Šimac, *predsjednik Saveza hrvatskih zajednica Europe*... Iz našeg društva u radu Zbora sudjelovali su: prof. Slavko Brođanac, Edvin Bukulin, Maja Runje, Ivo Andrijević, Gerlind Dreyer i Jerko Runje.

[4] Cf. Ivica Košak: Hrvatska čitaonica, *Riječ* broj 51/52, HKZ-Wiesbaden 2017., str. 14-15 http://www.hkz-wi.de/rijec/Dateien/Rijec%2051_52.pdf

[3] Diskussionen über die Stellung der kroatischen Gemeinde in Deutschland. An der Versammlung nahmen teil: Dr. Zdravko Sančević, *kroatischer Auswanderungsminister*, Dr. Lav Znidarčić, *Leiter der Abteilung für kulturelle Beziehungen mit Kroaten im Ausland von Matica hrvatska*, Boris Maruna, *Direktor der Stiftung für das kroatische Erbe*, Dr. Neven Šimac, *Präsident des Verbandes der kroatischen Gemeinden in Europa* ... Aus unserer Gemeinschaft an der Arbeit der Versammlung waren folgende Personen beteiligt: Prof. Slavko Brođanac, Edvin Bukulin, Maja Runje, Ivo Andrijević, Gerlind Dreyer und Jerko Runje.

[4] Vgl. Ivica Košak: Kroatischer Lesesaal, *Riječ*, Nr. 51/52, HKZ-Wiesbaden 2017, S. 14-15; http://www.hkz-wi.de/rijec/Dateien/Rijec%2051_52.pdf

1972. – 2022.

Javna tribina o Matiji Vlačiću Iliriku, Wiesbaden, 15. Kolovoza 2011.: dr. Ante Bilokapić, generalni konzul RH Josip Špoljarić, mgr. Luka Ilić, prof. dr. Irene Dingel, dr. Indes Grund, dipl. inž. Ivica Košak. foto: Dr. Angela Ilić

XXIX. godišnja skupština, 2019.

XXIX Jahresversammlung, 2019

PROGRAM HRVATSKE KNJIŽNICE

Nastavak programa Hrvatske čitaonice u Wiesbadenu

Hrvatska kulturna zajednica – Ogranak Matice hrvatske u Wiesbadenu (HKZ/OMH) ulazi u tridesetu, jubilarnu godišnjicu rada, javnog djelovanja i napora da se zajedništvo predstavi kao model za promidžbu kulture i umjetnosti. O dosadašnjem radu i postignutim ciljevima HKZ/OMH postoji obilna dokumentacija objavljena u vlastitom časopisu „Riječ".

Dosadašnjih 60 brojeva časopisa „Riječ" predstavljaju na više od tisuću i pol stranica život, rad i djelokrug mogućnosti jednog djela hrvatske dijaspore na njemačkom govornom području. Tome je doprinijelo nekoliko desetaka autora. Svi brojevi časopisa su digitalizirani i dostupni na internetu. http://www.rijec.hkz-wi.de/.

KROATISCHES BIBLIOTHEKSPROGRAMM

Fortsetzung des Programms des Kroatischen Lesesaals in Wiesbaden

Die Kroatische Kulturgemeinschaft – Zweigstelle der Matica hrvatska in Wiesbaden betritt sein dreißigjähriges Jubiläum der Arbeit, der öffentlichen Aktion und der Bemühungen, die Gemeinde als Modell für die Förderung von Kultur und Kunst zu präsentieren. Über die bisher geleistete Arbeit und die erreichten Ziele von HKZ / OMH gibt es eine umfangreiche Dokumentation, die in der eigenen Zeitschrift „Riječ" veröffentlicht wurde.

Die bisherigen 60 Ausgaben der Zeitschrift „Riječ" stellen auf mehr als tausendeinhalb Seiten das Leben, Werk und die Möglichkeiten eines Teils der kroatischen Diaspora im deutschsprachigen Raum vor. Dazu haben mehrere Dutzend von Autoren beigetragen. Alle Ausgaben der Zeitschrift sind digitalisiert worden und sind online verfügbar: http://www.rijec.hkz-wi.de/.

Hrvatska knjižnica, 2020.
Kroatische Bibliothek, 2020

1972. – 2022.

Pored priloga o radu HKZ/OMH „Riječ" prati zbivanja u srodnim zajednicama kao što je Društvo bivših studenata hrvatskih sveučilišta u Njemačkoj (AMAC-D) i Društvo kroatista u Njemačkoj.

Hrvatska kulturna zajednica/Ogranak Matice hrvatske u Wiesbadenu pokrenula je 2017. godine projekt Hrvatske čitaonice u Wiesbadenu.[5] Ogranak Matice hrvatske u Wiesbadenu time podsjeća na prve narodne (ilirske) čitaonice, koje se počevši u prvoj polovini 19. stoljeća počinju osnivati ponajprije u kajkavskom krugu, a vrlo brzo šire se i na cijelom hrvatskom etničkom području. Statut HKZ/OMH ne samo da omogućava osnivanje čitaonice, nego to je bila i dosadašnja pozitivna praksa udruge kroz 29 godina rada.

O potrebi takvih mjesta za susret, pouku i zabavu govorilo već u nekoliko navrata, ne rijetko kako se već prema Vjekoslavu Babukiću čitaonica „smatrala kao ona ognjišta, na kojih se smrzla srca sunarodnjaka naših grijahu".[6]

Obilježavanje Svjetskog dana knjige i autorskih prava 2017. godine neposredno je poslužilo kao iskorak u osnivanju Hrvatske čitaonice u Wiesbadenu.

[5] Protokol XXVII Sabora od 19.02.2017., zaključak u točci 7.14: *Begründung eines internationalen Literatursalons (hrv. čitaonica) mit dem Ziel, die Lesekultur und die Sprachkompetenz zu fördern. Zur Unterstützung dieses Vorhabens wird die Zusammenarbeit mit der katholischen Kirche (Kroatenmission Wiesbaden, Pax Christ Ortsgruppe, Friedensbewegung u. ä.) angestrebt.*

[6] Vjekoslav Babukić, tajnik Ilirske čitaonice (1836.) prema http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13430, pregledano 21.02.2017.

Neben Artikeln über die Tätigkeit des HKZ / OMH verfolgt „Riječ" Veranstaltungen in verwandten Gemeinschaften, wie z.B. des Verbands von ehemaligen Studenten kroatischer Universitäten in Deutschland (AMAC-D) und dem Verband von Kroatisten in Deutschland.

Die Kroatische Kulturgemeinschaft – Zweigstelle der Matica hrvatska in Wiesbaden startete im Jahr 2017 das Projekt Kroatischer Lesesaal in Wiesbaden.[5] Die Zweigstelle der Matica hrvatska in Wiesbaden erinnert damit an die ersten volkstümlichen (Illyrischen) Lesesäle, die sich in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts, vor allem im kajkavischen Kreis, zu etablieren begannen und sich sehr schnell im kroatischen Volksgebiet ausbreiteten. Die Satzung des HKZ/OMH ermöglicht nicht nur die Einrichtung eines Lesesaals, sondern war bisherige positive Praxis des Vereins während den 29 Jahren der Arbeit.

Über die Notwendigkeit solcher Orte für Treffen, Lehre und Unterhaltung wurde bei mehreren Gelegenheiten diskutiert, oft wurde laut Vjekoslav Babukić der Lesesaal „als die Feuerstelle betrachtet, an dem die gefrorenen Herzen unserer Landsleute sich aufwärmten".[6]

[5] Protokoll des XXVII. Sitzung vom 19.02.2017, Schlussfolgerung zu Punkt 7.14: *Begründung eines internationalen Literatursalons (hrv. čitaonica) mit dem Ziel, die Lesekultur und die Sprachkompetenz zu fördern. Zur Unterstützung dieses Vorhabens wird die Zusammenarbeit mit der katholischen Kirche (Kroatische Mission Wiesbaden, Pax Christ Ortsgruppe, Friedensbewegung u. ä.) angestrebt.*

[6] Vjekoslav Babukić, Sekretär des Illyrischen *Lesesaals* (1836) gem. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13430, angesehen 21.02.2017.

1972. – 2022.

Višegodišnji rad na predstavljanju knjiga urodio je i omanjom zbirkom knjiga za koje se želi u ovom projektu osigurati stalni prostor i dostupnost čitalačkoj publici u Wiesbadenu.

Značajni doprinos književnih radova očekujemo kroz donaciju (200-300) knjiga iz Matice hrvatske u Zagrebu. Mjesto za ovu javu knjižnicu osigurava nam katolička misija u Domu kardinala Kuhariča u Wiesbadenu.

Prigodan običaj da se na Svjetski dan knjiga poklanjaju knjige, pokazao se i kao dobra praksa u radu Zajednice HKZ/OMH. Sudionici javne tribine u povodu Svjetskoga dana knjiga donijeli bi po koju knjigu i uzeli bi, zamijenili za neko njima drago štivo. Kroz program hrvatske knjižnice HKZ/OMH želi to dobro iskustvo prenijeti i na svaki otvoreni susret u Domu kardinala Kuhariča – mjestu okupljanja za Hrvatice i Hrvate u glavnom gradu njemačke pokrajine Hessen. S posebnim ciljem da hrvatsko štivo i lektira postanu trajno dostupni kako polaznicima Hrvatske nastave tako i studentima hrvatskoga jezika na Pučkom sveučilištu u Wiesbadenu. A redovni susreti u čitaonici biti će obogaćeni lako dostupnim književnim sadržajem.

Ivica Košak

Die Feierlichkeiten zum Welttag des Buches und des Urheberrechts im Jahr 2017 dienten direkt als Schritt nach vorn bei der Einrichtung des Kroatischen Lesesaals in Wiesbaden.

Aus langjähriger Arbeit an der Präsentation von Büchern ist eine kleine Büchersammlung entstanden, die mit diesem Projekt dem Lesepublikum in Wiesbaden dauerhaft Raum und Zugänglichkeit geben soll.

Wir erwarten einen bedeutenden Beitrag an literarischen Werken durch die Spende (200-300) von Büchern von Matica hrvatska aus Zagreb. Den Platz für diese öffentliche Bibliothek stellt die Katholische Mission im Zentrum „Kardinal Franjo Kuharić" in Wiesbaden zur Verfügung.

Auch der gelegentliche Brauch, am Welttag des Buches Bücher zu spenden, hat sich in der Arbeit des HKZ / OMH Vereins als gute Praxis gezeigt. Anlässlich des Welttags des Buches würden die Teilnehmer des öffentlichen Forums ein Buch mitbringen, es mitnehmen und gegen etwas eintauschen, das sie gerne lesen. Durch das Programm der Kroatischen Bibliothek möchte HKZ / OMH diese guten Erfahrungen auf jede offene Versammlung im Zentrum „Kardinal Franjo Kuharić", einem Treffpunkt für Kroaten in der Hauptstadt des deutschen Bundeslandes Hessen, übertragen mit besonderem Ziel, sowohl den Teilnehmer an dem Kroatischen Unterricht als auch den Studierenden der kroatischen Sprache an der Volksuniversität Wiesbaden die kroatische Lektüre und Lesestoff dauerhaft zur Verfügung zu stellen. Regelmäßige Treffen im Lesesaal werden mit leicht zugänglichen literarischen Inhalten angereichert.

Ivica Košak

studeni 2009.

Večernji list

Proba Njemačko-hrvatskog muškog komornog zbora Rhein-Main koji djeluje u sklopu Muškog komornog zbora Wiesbaden

Piredba U petak proslava u Vili Clementini

Vladimiru Mažuraniću slavlje za 150. rođendan

WIESBADEN – U Wiesbadenu su završene pripreme za priredbu koja će se održati u petak 6. studenoga u Vili Clementini koju u čast hrvatskog pisca Vladimira Frana Mažuranića priređuje društvo AMA Croaticae-Deutschland.

Od Novog do Berlina

Vladimir Fran Mažuranić je rođen 1859. godine u Novom Vinodolskom, a umro je 1928. godine u Berlinu, gdje do danas istoimeno hrvatsko kulturno društvo njeguje uspomenu na njega. Program priredbe je rezultat suradnje društva bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta AMA Croaticae-Deutschland i Njemačko-hrvatskog muškog komornog zbora Rhein-Main, koji upravo uvježbava program za svoju turneju koja će se idućeg ljeta održati u Hrvatskoj. Težišta u programu su književnost i glazba 19. stoljeća u dva kulturna kruga, koja se danas mnogo intenzivnije nego u doba Frana Mažuranićaprožimlju.

U carskoj dvorani građanskog centra Wiesbaden-Sonnenberg u utorak će se održati generalna proba zbora u kojemu trenutačno pjeva pet Hrvata. Jedan od njih Ranko Četković član je predsjedništva AMAC-a. Od njega doznajemo da će se u proljeće 2010. kompletirati program za hrvatsku turneju i da zbor poziva Hrvate i Nijemce, ljubitelje glazbe, da se pridruže zboru koji ima iza sebe jaku tradiciju.

Njemačko-hrvatski muški komorni zbora njeguje prijateljstvo i razumijevanje među narodima kroz glazbu, ne samo na gostovanjima nego i u vlastitom životnom okružjenju.

U obnovljenoj dvorani

Od 1995. godine ravnatelj zbora je njemački glazbenik, maestro Holger Wittgen. Njemačko-hravtski zbor djeluje u sklopu njemačkog Muškog komornog zbora Wiesbaden koji je osnovan 1865. godine, često održava koncerte i odlazi na turneje, a nositelj je kulturne nagrade grada Wiesbadena iz 1993.

U repertoaru je naglasak na duhovne i svjetovne skladbe i narodne pjesme. Zbor će u petak na svečanome koncertu izvesti dvije njemačke i dvije hrvatske pjesme skaldatelja Gjure Eisenhutha, Johanna Friedricha Reichardta, Franza Schuberta i Vatroslava Kolandear. Članovi društva pripremili su i prigodnu knjižicu s tekstovima i prijevodima pjesama Vladimira Frana Mažuranića na njemački jezik.

Inače, Vila Clementina je zasjala u ponome svjetlu nakon pune tri godine renoviranja. U stražnjim prostorijama smješteni su mala kavana i ugodan prostor za goste.

(V. L.)

Na svečanom koncertu zbor će izvoditi njemačke i hrvatske skladbe

Događaj se odvija u nedavno temeljito obnovljenoj Vili Clementina

Na Kanalu na Internacionalnom ljetnom festivalu mogla se naći sa svakoga poneko, a poslužila hrvatskih nacionalnih specijaliteta (lijevo)

Marko Šimat (desno) sa članom HKZ-a (fotografija gore)

UDRUGE Održana godišnja skupština Hrvatske kulturne zajednice iz Wiesbadena

Devetnaest godina njeguju kulturnu i vjersku suradnju

JASNA LOVRENČIĆ

WIESBADEN – U prostorima Hrvatskog župnog doma kardinal Franjo Kuharić Wiesbaden, u srijedu navečer je održana godišnja skupština Hrvatske kulturne zajednice (HKZ) iz Wiesbadena. U nazočnosti brojnih gostiju i simpatika, među kojima je bio i konzul savjetnik iz Generalnog konzulata RH u Frankfurtu Marko Šimat, skupštinu

Zajednica ima od 60 do 70 aktivnih članova, većinom pripadnika prve generacije

je svečano otvorila i vodila predsjednica HKZ Ljubica Mužić-Turić. Dopredsjednik HKZ Stjepan Hlapčić je pročitao brojčane bilanse, a zapisnik je vodila tajnica Silvana Dodić. Rad HKZ je prošle godine, prema riječima predsjednice, obilježio aktivnostima, kao što je kao odlazak članova na studijsko putovanje u Paris, organizacije tradicionalnog okupljanja na izletištu Platte, sudjelovanje na Internacionalnom ljetnom festivalu u Mainzu i Wiesbadenu, prodaje Božićnih i uskrsnih vijenaca u korist predavanja njemu člana ing. Ivice Kostka na temu Globalna otvorenost vode – izazov ljudskom dostojanstvu koje je izazvalo veliki interes slušatelja. To isto predavanje će se u organizaciji HKZ odraditi u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Bonnu uskoro.

Hrvatska kulturna zajednica Wiesbadena je na inicijativu hrvatnog para Anđelić, koji su uvedeni prije dvije godine bili na čelu udruge, osnovana prije devetnaest godina s dobrotoljubivim ciljevima i radi veće atraktivnosti mnogi narodnjaci. Zajednica ima od 60 do 70 aktivnih članova, većinom pripadnika prve generacije iseljenih Hrvata, a nastoji osmisliti program za privlačenje mladih članova. U početku je imala više članova, ali mnogi su se vratili u domovinu. Sudjelovala je u osnivanju Hrvatskog vjerskog kongresa Njemačke, ali je poslije izašla iz članova. Organizirala je eko tečajeva. Dugo je imala svoju folklornu skupinu i tamburaški orkestar. Zajednica odlazi na studijska putovanja, a ove godine planira putovanje u Beč. Brižno organizira sportske aktivnosti, kuglanje i

Ljubica Turić sa Stevanom Ljijanićem (lijevo) i Stjepanom Hlapčićem

hodanje kroz prirodu, a je dionput godišnje tradicionalni susret svih članova u izletištu Platte. Hrvatska kulturna zajednica ima dobru suradnju s gradom Wiesbadenom, a redovito sudjeluje na Internacionalnim ljetnim predavanja, pri čemu ima svoj štand s domaćim kolačima, pićima i suhomesnatima, koje su postale sastavni znak udruge, a priprema ih Božica Mužić. Posebno veljača dostignuće udruge je održavanje glasnika Riječ s više od dvadesetstranica s mnogim prilozima iz znanosti, kulture, politike kao i s brojnim iz Zajednice.

Do sada je izašlo dva dosta puta godišnje, s manjim pomorom, a uskoro bi trebao izaći i treći broj. Glavni urednik Biserka Andrijević urednici su bili još: Ivo Andrijević, Ivo Anto Bilokapić, Ulvin Buzolić, strručnjak za glazbu, Kornelija Beinl, i Srećka Kolundžić uz stalne suradnike Ivicu Krišku i Ivku Milićevu. Sadašnja predsjednica Ljubica Turić, pomoćnica je ove dosadašnje prije dvije godine bivše radi kao dopisnica Internetnog izdanja Večernjeg lista, a poznata je javnosti također i kao autorica sjećanja pjesama Zapisivača, publicirane prije dvije godine. Dopredsjednici udruge su Stevan Ljijanić, Stjepan Hlapčić, tajnica Silvana Dodić i blagajnica Kornelija Beinl.

Jedinstvena jezična raznolikost u Europi znak je kulturne raznolikosti ovog kontinenta. Hrvatska kulturna zajednica u Wiesbadenu doprinosi razumijevanju uloge jezične raznolikosti u kulturi, komunikaciji i razmjeni različitih kultura. Prednosti višejezičnosti koje vode međukulturalnoj komunikaciji među migrantima ukazuju na to da su kultura i jezik vrlo usko povezani. Prije svega, društvenu i kulturnu normu učimo glasovnom komunikacijom. Način na koji formuliramo pitanje ili ga općenito pitamo snažno je pod utjecajem naše kulture. Lingvističke i kulturne razlike su stoga međusobno bliske.

Ključne riječi: kultura, jezik, riječ, tekst, časopis.

VIŠEJEZIČNOST U KULTURI

0. Uvod

Na primjeru teksta iz časopisa *Riječ / Das Wort,* u izdanju Hrvatske kulturne zajednice - Ogranka Matice hrvatske Wiesbaden (HKZ/OMH-Wi) ukazuje se na napore hrvatskih migranata koji uče novi jezik. Naravno, to je povezano s određenim naporom za očuvanje i njegu materinskog jezika. O tome svjedoče i tri desetljeća radova objavljenih i pohranjenih u časopisu *Riječ* u izdanju kulturne zajednice HKZ/OMH-Wi.

Časopis *Riječi* broj 53/54 iz 2018 godine, a koji je predstavljen na štandu Republike Hrvatske na *Sajmu knjiga* u Frankfurtu 2018. godine, HKZ/OMH-Wi svjedoči o pozitivnom i stvaralačkom djelovanju hrvatskih iseljenika u Njemačkoj. U *Riječi* se na 80 stranica predstavlja rad i kulturni život naših ljudi u Njemačkoj i Hrvatskoj.

Tematska misao sažeta je u uvodniku Riječi broj 53/54 na njemačkom jeziku: Višejezičnost u kulturi/Die Mehrsprachigkeit in der Kultur spaja kulturu i jezik, a prožima i članke Novo Europsko kulturno zajedništvo Alide Bremer, recenziju knjige, ali i samo djelo, Lingvistička povijest Europe profesora Ranka Matasovića te članak Kozmopolitizam na istočnoj obali Jadrana Ivice Košaka.

Iza *Hrvatske kulturne zajednice - Ogranka Matice hrvatske* u Wiesbadenu, odnosno njezine sada već tradicionalne čitaonice također je izuzetno plodno razdoblje, o čemu svjedoče i popratni tekstovi u ovom broju *Riječi:* Juraj Planinc: *Zastave, Roman Miroslava Krleže i njegova novija recepcija na njemačkom govornom području,*

Ljiljana Tadić-Adžamić, predstavljanje knjige: Ivo Kozarčanin, Izabrana djela, te Ivo Kozarčanin, Književna Kritika.

Kao *Ogranak Matice hrvatske* HKZ/OMH-Wi aktivno prati sve važne događaje u Matici stoga je čitateljima predstavljen govor profesora Damira Barbarića *Jezik i domovina.* Predstavljena su i dva djela u izdanju *Matice hrvatske,* već spomenuta *Lingvistička povijest Europe* profesora Ranka Matasovića te djelo profesora Damira Barbarića *Skladba svijeta, Platonov Timej.*

Gospođa Ljiljana Tadić-Adžamić aktivno sudjeluje u radu HKZ/OMH-Wi te se, pored dva spomenuta prikaza, u Riječi broj 53/54 nalazi i njezin tekst *Književne veze u regionu i diskurs časopisa.*

1. Hrvatska čitaonica *Edvin Bukulin*

Na susretu u srijedu, 11.10. 2017. godine u klubu Hrvatske čitaonice Edvin Bukulin[1]u Wiesbadenu predstavljeni su Njemačko-hrvatski i Hrvatsko-njemački religijski rječnik.

Ove radove predstavio je u Wiesbadenu prof. dr. Krešimir Matešić, nakladnik rječnika, naglasivši kako oni predstavljaju (su)autorski pogled na vjerske slobode i religijski svijet različitosti u kojem živimo, a posebno od vremena promjene paradigme pogleda na svijet.

Rječnike su priredili znanstvenici, lingvisti prof. dr. sc. Pavao Mikić, redovni profesor u trajnom zvanju Sveučilišta u Zadru te prof. dr. sc. Mirko Gojmerac, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. *Hrvatsko-njemački religijski rječnik* objavljen je 2011. godine, a *Njemačko-hrvatski religijski rječnik* u 2017. godine.

Rječnici iz naklade *Slap,* kako je to izložio prof. Matešić, donose nam danas ne samo značenje pojedinih religijskih riječi, već obuhvaćaju široko pojmovno područje religije, obrazlažući filozofski, lingvistički i komunikološki relevantne religijske pojmove, te riječi na hrvatskom i njemačkom jeziku s izvornim epistemološkim[2] opisom pojedinih značenja.

Njihovo objavljivanje predstavlja svojevrsnu promjenu paradigme u leksikološkom svijetu hrvatske lingvistike.

2. Promjena paradigme

Takove promjene paradigme, kako to iznosi jedan prilog u predstavljenoj *Riječi,* donijele su *Kopernikova revolucija, Darwinova evolucija* i *Freudova psihoanaliza,* a koje su u mnogome zaslužne za novi pogled na svijet, religiju, vjeru, vjerovanje i život u svim oblicima znanstvenog promišljanja. Povjerenje među narodima se permanentno mijenja, posebno je to vidljivo u religijskom djelovanju, u pogledu vjerskih sloboda i komunikacijskog djelovanja. Nažalost, i zbog toga što tek mali broj vjernika poznaje značenje pojedinih religijskih riječi i opće gledano. Religijska pismenost je na relativno niskoj razini.

Ovaj rječnik iz naklade *Slap* polazi zato od razmišljanja da onaj tko nešto stvarno razumije, to bolje i u praksi primjenjuje. Vjera nije u biti primarno stvar razuma i znanja, nego svako djelovanje u vjeri i iz vjere iziskuje određenu dozu znanja o vjeri, vjerskim obredima, vjerskim obvezama i znanje o sadržaju religijskih riječi. Tko ne želi vršiti religiozne čine samo na vanjski način i mehanički, taj mora znati što radi, kako to radi i zašto to radi.

Poznavanje sadržaja religijske poruke omogućuje vjerniku pravilno i nadahnuto ispunjenje njegove službe, glasio je zahtjev koji je već u 16. stoljeću postavio hrvatski znanstvenik u migraciji na njemačko govornom području Matija Vlačić Ilirk u legendarnom djelu *Ključ Svetog Pisma (Clavis scripturae sacrae)*[3].

To Vlačićevo djelo u kojem se on potvrdio kao tvorac protestantske hermene- utike, pa i hermeneutike[4] uopće, zapravo je enciklopedijski rječnik hebreizama, a koji je postao temeljnim djelom protestantskog tumačenja Biblije i u kojem je ustvrdio kako je *„povijest temelj poučavanja" (historia est fundamentum doctrinae).* Vlačić je naglašavao potrebu prevođenja svetopisamskih tekstova na narodne jezike, pozivajući se na ustaljenu praksu u hrvatskim (ili ilirskim crkvama) koje su i u njegovo vrijeme bogoslužje obavljale na narodnom jezi- ku.[5] Kao neposredni odraz djelovanja M. Vlačića možemo smatrati i glagoljičko izdanje *Evanđelja* iz 1562./63. godine.[6] Doprinos kulturi jezika u *Riječi* broj 51/52

[1] http://www.hkzwi.de/naslovna/hrvatskacitaonica.html Pregledano 23.10.2019.

[2] Epistemologija (grčki: *smai^rj - episteme,* „znanje" + *Xoyoq,* „logos") ili teorija znanja je grana filozofije koja se bavi prirodom i dosegom znanja. Veliki dio rasprave na tom polju se usredotočio na analiziranje prirode znanja i kako ga ona povezuje sa sličnim pojmovima kao istina, vjerovanje i opravdanje. Bavi se i sredstvima proizvodnje znanja kao i skepticizmom o različitim tvrdnjama o znanju nečega. Epistemologija se bavi pitanjima: „Što je znanje?", „Kako se usvaja znanje?", „Što ljudi znaju?" i „Na čemu se zasniva znanje?".

[3] Matthias Flacius Illyricus: »Clavis scripturae sacrae«, Johannes Oporinus, Eusebius Epis- copius et Paulus Quecus, Basel, 1567.

[4] Hermeneutika (grčki epprfVEijra hermeneuo: „rastumačiti" ili „prevesti") je znanost, doktrina, način ili vještina tumačenja značenja i/ili poruke (smisla) tekstualnog zapisa, govornog izričaja, umjetničke tvorevine ili obrasca ponašanja. Hermeneutika prema predmetu odnosno području na koje se odnosi može biti: tradicionalna, talmudska, biblijska, kur'anska, filozofska, znanstvena, apostolska, grčka, rimska, srednjeg vijeka i sl. Prim. autora.

[5] http://www.hkz-wi.de/kronika_hr/Tribina%20Ilirik%202011_web.htm Pregledano 23.10.2019.

[6] http://www.hkz-wi.de/de.hkz/Literatur%20im%20Dialog/im-dialog/glagolitische-schrift/no- vi-testament-na-glagoljici.html Pregledano 23.10.2019.

proširen je i osvrtom na Matiju Vlačića Ilirika, hrvatskog humanista iz 16. Stoljeća.

3.Višejezičnost u kulturi

Dvojezičnost ovih enciklopedijskih *Rječnika* predstavlja komunikološku i prevodilačku novost u teoriji i praksi pisanja i publiciranja religijskih rječnika, a koja je prvi put prezentirana na našim komunikacijskim i jezičnim prostorima. Za sve riječi koje su sadržane u ovim rječnicima, prema navodu autora, sustavno je provedena komparativna pojmovna analiza za tri velike religije *(kršćanstvo, islam i židovstvo).*

Dakle, i onaj kome nije potreban njemački jezik, čitanjem ovog enciklopedijskog rječnika obogatit će svoje znanje.

Praktični i pregledani rječnici sadrže oko 10 000 pojmova iz suvremenog njemačkog i hrvatskog jezika, a navedeni su s nužnim gramatičkim podacima. Pojedine natuknice obuhvaćaju fraze, idiome i poslovice, a uzeta je u obzir i višeznačnost riječi. Dobar raspored jezične građe i primjereno pismo omogućavaju brzo i lako snalaženje. Dragocjen je to priručnik ne samo na putovanju i u komunikaciji sa strancima, nego napose koristan pri učenju i radu. Primjeri uz pojedine natuknice omogućuju lakše razumijevanje i primjenu u praksi. Preciznošću u određivanju značenja, uputama za upotrebu pojedinih riječi ovi rječnici će zadovoljiti mnoge stručne korisnike.

Hrvatsko-njemački religijski rječnik predstavljen je u časopisu *Riječ* broj 51/52 s ciljem upozorenja na višejezičnu potrebu migranata u multietničkim zajednicama. S posebnim osvrtom na ulogu Matije Vlačića Ilirika u Njemačkoj u 16. st. i njegov povijesni doprinos u razvoju prvenstveno jezikoslovne, a zatim i religijske i filozofske hermeneutike.

4.Stvaralački rad

HKZ/OMH aktivno sudjeluje u predstavljanju hrvatske knjige i literature s posebnim naglaskom na mogućnosti koje se otvaraju u povodu Svjetskog sajma knjiga u Frankfurtu. Posebno izdanje časopisa Riječ iz 2015. godine prikazuje kontinuirani rad i suradnju u okviru Sajma.[7] Pored izvansajamskog programa HKZ/OMH, članovi redakcije *Riječi* pojavljuju se i na samome Sajmu već od 1998. godine. Predstavljanjem *Riječi* broja 47 u 2015. godini ostvaren je i prvi samostalni nastup u znaku suradnje s hrvatskom kulturnom institucijom *Maticom hrvatskom.*

Iako jedna od manjih stranih zajednica u Wiesbadenu, HKZ/OMH u glavnom gradu njemačke pokrajine Hessen značajno pridonosi raznolikosti iseljeničke kulture u gradu u kojem je svoj novi dom pronašlo preko 1300 Hrvatica i Hrvata, i u kojem žive pripadnici preko 160 nacija. Najnovije izdanje Riječi predstavlja ne samo zapis djelovanja hrvatske zajednice, već i ciljeve te zadaću koji motiviraju stvaralački i kulturni rad.

Sadržaj ove periodike, koja se izdaje već 26 godina, svjedoči o kontinuiranoj prisutnosti hrvatske kulture u Njemačkoj. Tako npr. na 80 stranica Riječi broj 51./52., više od deset autorica i autora predstavljaju radove u pedesetak naslova. Kroz tiskano izdanje Riječi stvara se vrijedan spomenik nematerijalne baštine - naglasila je na Sajmu knjiga u Frankfurtu Jela Šare, glavna urednice izdanja iz 2015. godine.

Riječ donosi promociju djela pisaca i pjesnika iz Njemačke i Hrvatske pa su tako između ostaloga predstavljeni: roman *Evanđelje tame* Zorana Antičevića, zbirka pjesama *Mjesec bez suputnika* Ivana Brčića, *roman Olivas Garten* Alide Bre- mer, *Istarske čakavske dijalektološke teme* Rudolfa Ujčića i *Licht aus dem Osten* Petera Frankopana.

Predstavljena je izvedba kazališnog teksta Ivane Sajko *Ljubavni roman* u Berlinu. Ivanu Sajko se danas smatra obnoviteljicom kazališne scene u Jugoistočnoj Europi.

Valja istaknuti i intervju s hrvatskom znanstvenicom Dr. Marijanom Erstić, privatnom docenticom na Sveučilištu u Siegenu/Sjeverna Rajna Westfalija, u povodu njenog habilitacijskog rada: *Ein Jahrhundert der Verunsicherung: Medien- komparatitische Analysen.*

[7] http://www.rijec.hkz-wi.de/images/Izbor_2015_web.pdf Pregledano 23.10.2019.

Poseban doprinos HKZ/OMH-Wi pronalazimo u suradnji s *Hrvatskom nastavom u Hessenu* (HNH). Učiteljice razredne nastave su redovno suradnice u uredništvu časopisa *Riječ.* U članku *Kad se male ruke slože,* Marina Beroš opisuje iskustvo suradnje škole i kulturne zajednice:

> ***Elementarna logika nalaže kako jedna kulturna zajednica i nastava jezika imaju mnoge dodirne točke. U Wiesbadenu se to pokazalo ispravnim zaključkom. Teško je pronaći prave riječi pri opisu trenutnog odnosa Zajednice spram Hrvatske nastave, bojim se zaglibiti u klišeizirane hvalospjeve. No preuzet ću taj rizik jer smatram da je izuzetno važno posvjedočiti koliko dobra jednoj zajednici stranaca može donijeti suradnja različitih ustanova njezina nacionalnog predznaka.***
>
> ***Iz neobaveznog razgovora o hrvatskoj književnosti, zahvaljujući altruističkom duhu članova Zajednice, izrodio se zanimljiv projekt. Naime, Hrvatskoj nastavi Zajednica je donirala 20 primjeraka djela Priče iz davnine Ivane Brlić Mažuranić. I, tu bi ta lijepa priča bila gotova da nije naše drage gospođe Jele Šare. Ona je, naime, pristala volonterski svojim znanjem i umijećem pomoći učenicima da čaroliju koju nam je Ivana Brlić Mažuranić prenijela riječima, oni prenesu na slikarsko platno.***
>
> ***A to je tek početak. Samo pet mjeseci bilo je dovoljno da poprilično ozbiljno pokrenemo jedno nastavno mjesto na izdisaju. Zajedno. Isključivo zahvaljujući složnom djelovanju malih ruku.***[8]

U suradnji s Hrvatskom nastavom Hessen (HNH) obilježava se i *Međunarodni dan materinskog jezika.* Nastavnica HNH, Marina Beroš pripremila je 2017. godine programsku točku ove, u Kulturnoj zajednici već tradicionalne, priredbe. Učenica 8. razreda Lorena Črljenec recitirala je pjesmu *Rodu o jeziku* pjesnika Petra Preradovića.

Većina tekstova iz *Riječi* su tako i dio istupa HKZ/OMH-Wi u javnosti. Na literarnim tribinama predstavljeno je u ovom broju, na njemačkom ili na hr- vat-skom, desetak književnih djela iz Hrvatske i svijeta. Te akcije govore o kulturnoj zainteresiranosti hrvatske čitalačke publike u Njemačkoj. Portal zajednice *Literatur im Dialog*[9] svjedoči o djelovanju u njemačkom kulturnom životu. Prvi broj *Riječi* izašao je u 1991. godine i od tada izlazi kontinuirano, dva-tri puta godišnje u nakladi *Hrvatske kulturne zajednice* iz Wiesbadena.

Za razliku od teoretskog pristupa književnosti - bavljenja stilom, sadržajem i estetikom, praktična filozofija *Hrvatske čitaonice*[10] u organizaciji HKZ/OMH-Wi uključuje korištenje knjige i književnosti u svrhu rješavanja svakodnevnih problema. Iako se u pravilu smatra kako je ono što čovjeka brine i zaokuplja u svakodnevnom životu potpuno različito od onoga čime se bavi literatura, činjenica je kako se u posljednjih 600 godina, ne samo, hrvatska književnost bavila upravo konkretnom raščlambom međuljudskih odnosa i zajednica.[11]

Književna večer uz časopis *Riječ* u Wiesbadenu nije samo dobro mjesto za susret ljubitelja dobre knjige, ambijent gdje se nalaze znamenitosti hrvatske kulture i informacije o kulturi, već i mjesto koje će biti dobro posjećeno. Mjesto na kojem će posjetitelj pronaći nadahnuće, inspiraciju, ali i očekivanja kako će literarna ostvarenja pružiti čitatelju nove perspektive. Ili kako je književnica Ivana Sajko istaknula na otvorenju *Frankfurtskog sajma knjiga* 2018. godine:

.. .književnost otvara prostor za dijalog onima koji inače nemaju ni glas niti vidljivost u društvu. Književnost nam omogućava da govorimo iz pozicije ljudi koji mogu biti i u krivu, koji mogu rušiti tabue, koji mogu i odbijati razgovor. Pišući iz njihove perspektive mi možemo tražiti dijalog i razumijevanje.

Marina Beroš, Ivica Košak

---

[8] Marina Beroš; Kad se male ruke slože, Riječ broj 53/54, HKZ/OMH-Wiesbaden 2018.

[9] http://www.hkz-wi.de/de.hkz/Literatur%20im%20Dialog/home.html Pregledano 23.10.2019.

[10] http://www.hkz-wi.de/naslovna/hrvatska-citaonica.html

[11] http://www.matica.hr/vijenac/604/knjizevnoscu-do-boljeg-drustva-26669/

***Riječ* ima nadregionalni karakter i registrirana je u *Njemačkoj nacionalnoj knjižnici (Deutsche Nationalbibliothek)* s nakladničkim brojem ISSN 21966109.**

5. Literatura

Barbarić., Damir. 2017. *Skladba svijeta.* Platonov Timej. Zagreb: Matica hrvatska.

Beroš, Marina. 2018. Kad se male ruke slože. *Riječ* 53/54. HKZ/OMH-Wiesbaden.

Matasović, Ranko. 2016. *Lingvistička povijest Europe.* Zagreb: Matica hrvatska.

Kozarčanin, Ivo. 2008. *Izabrana djela.* Zagreb: Matica hrvatska.

Lukacs, Georg. 1990. Teorija romana (Jedan filozofsko-historijski pokušaj o formama velike epske literature). Sarajevo: Veselin Masleša - Svjetlost.

Mikić, Pavao; Gojmerac, Mirko. 2011. *Hrvatsko-njemački religijski rječniki.* Zagreb: Naklada Slap.

http://www.hkzwi.de/naslovna/hrvatskacitaonica.html Pregledano 23.10.2019.

Flacius Illyricus, Matthias. 1567. Clavis scripturae sacrae. Bazel: Johannes Oporinus, Eusebius Episcopius et Paulus Quecus.

http://www.hkz-wi.de/kronika_hr/Tribina%20Ilirik%202011_web.htm Pregledano 23. 10. 2019.

http://www.hkz-wi.de/de.hkz/Literatur%20im%20Dialog/im-dialog/glagolitische- schrift/novi-testament-na-glagoljici.html Pregledano 23.10.2019.

http://www.rijec.hkz-wi.de/images/Izbor_2015_web.pdf Pregledano 23.10.2019.

http://www.hkz-wi.de/de.hkz/Literatur%20im%20Dialog/home.html Pregledano 23. 10. 2019.

Multiliguality in culture

Europe's unique linguistic diversity is a sign of the cultural diversity of this continent. The Croatian Cultural Community e.V. Wiesbaden contributes to the understanding of the role of linguistic diversity in culture, communication and the exchange between different cultures. The benefits of multilingualism, leading to intercultural communication among migrants, indicate that culture and language are very closely related. Above all, we learn social and cultural norms through voice communication. The way in which we formulate a question or generally make an inquiry is strongly influenced by our culture. Linguistic and cultural differences are therefore related. With a mastery of the mother tongue and good language skills of the country in which one lives, it should be possible to achieve much. From my point of view, however, it is a fallacy to believe that complete agreement can only be achieved through good language skills. European foreign language policy therefore goes beyond this and calls for multilingualism. The mastery of another foreign language in addition to the mother tongue facilitates communication and extends the understanding of the foreignculture. A deeper understanding of cultures can only be ac- hieved through multilingualism. This text from Riječ (The Word) shows the attempts of adult Croatian migrants learning a new language. Of course, this is associated with a certain effort.Key words: Culture, language, word, text, journal.

HINIJ

HRVATSKI I INI JEZICI

CROATIAN AND OTHER LANGUAGES

Kultur als Lebenshilfe

KROATISCHE KULTURGEMEINSCHAFT Verein engagiert sich für Bildung und Integration

WIESBADENER KURIER, 9. DEZEMBER 2015

Von Angelika Eder

WIESBADEN. Ihren „25. Jahrestag der Arbeit, der Hingabe und der selbstlosen Beiträge zur Erhaltung, Entwicklung und Schaffung einer Kultur der kroatischen Migranten in der hessischen Landeshauptstadt" feierte die Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden mit 120 Mitgliedern und Gästen. Der Verein, mit dem Beginn der nationalen Souveränität – der Unabhängigkeitserklärung Kroatiens von Jugoslawien – von 82 hier arbeitenden Landsleuten gegründet, unterstützte anfangs vor allem die eigenen Familien in der Heimat. Später rückte humanitäre Hilfe infolge der politischen Entwicklung notgedrungen in den Vordergrund, wie der Vorsitzende Ivica Košak berichtet.

Mit nationalem Stolz ist kein Blumentopf mehr zu gewinnen – sagt der Vorsitzende der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden. Brauchtum und Kultur versucht der Verein allerdings mit Leben zu füllen, auch, weil die nachkommenden Generationen schon gut integriert sind. Foto: RMB/Heiko Kubenka

Lebendige Gemeinschaft

Der Diplomingenieur hatte sich zunächst nur in den Dienst der vereinseigenen Zeitung „Das Wort – Rijec" gestellt, um später Mitglied zu werden und vor fünf Jahren die Leitung zu übernehmen. Wie er betont, sind die Veranstaltungen der Gemeinschaft, anfänglich ausschließlich in der Muttersprache durchgeführt, längst multikulturell. Einmal pro Monat lädt der

VEREINSBLICK

Verein zu Themen unterschiedlichster Art ein, denn er verfolge nicht nur das Ziel, die kroatische Kultur und Sprache zu fördern. „Viele kroatischen Vereine sind zusammengebrochen, weil sie sich ausschließlich mit ihrem nationalen Stolz und eng gestrickten Bedürfnissen beschäftigt haben, womit heute kein Blumentopf mehr zu gewinnen ist", unterstreicht Košak.

Der Verein in Wiesbaden dagegen sei eine lebendige Gemeinschaft, die nach außen kommuniziere, um zum gegenseitigen Verständnis beizutragen. So rücke man etwa das Thema „Verantwortung der kroatischen Migranten als europäische Bürger" in den Vordergrund oder beteilige sich beispielsweise an der Kampagne „Stoppt Hass-Propaganda! Erst prüfen, dann teilen!" gegen die Verbreitung entsprechenden Gedankenguts in den sozialen Netzwerken.

Wie breit gefächert die Themen der Kulturgemeinschaft seien, zeige auch ein Querschnitt der Einladungen zu „Literatur im Dialog": Da stand ein Diskussionsabend „Christus – Buddha – Schopenhauer" ebenso auf dem Programm wie „Die Legende über Katharina von Alexandria, Schutzpatronin der Philosophen" oder die Erinnerung an den Kulturkritiker Ivan Ilic.

Über die öffentlichen Veranstaltungen hinaus pflegt man eine interne Selbsthilfegruppe; sie war nach einer Untersuchung über die speziellen Probleme von Migranten ins Leben gerufen worden: „Bei ihnen gab es zum Beispiel sehr viel häufiger eine Frühverrentung, und sie beanspruchten im Rahmen ihrer Beschäftigung sehr viel seltener kurative Maßnahmen aus Angst vor dem Arbeitsplatzverlust." So bietet man in der SHG laut Košak „Kultur als Lebenshilfe", um Migranten Gelegenheit zu geben, „den Mund aufzumachen und ihre Geschichte zu erzählen".

Trotz der regen Aktivitäten des 120-köpfigen Vereins, der sich aus den Jahresmitgliedsbeiträgen in Höhe von 30 Euro, Einnahmen bei Festivitäten, Spenden sowie einem Zuschuss der Stadt Wiesbaden über den Ausländerbeirat finanziert, sieht der Senior nicht zuletzt aufgrund der demografischen Entwicklung für die Zukunft der kulturellen Vereinigung eher schwarz: Erstens sinke das Interesse an Vereinsarbeit grundsätzlich und zweitens seien die nachkommenden Generationen schon so integriert, dass sie sich nicht mehr über die kroatische Kultur und Sprache definierten. Aber genauso skeptisch hatte sich auch schon die Vereinsvorsitzende im Jahr 2000 anlässlich des zehnjährigen Bestehens geäußert.

Wir...

IVICA KOŠAK
Vorsitzender Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden

»...engagieren uns für den Austausch von Kulturen und die Gestaltung des gemeinsamen Lebens in Deutschland.«

IMPRESSUM

RIJEČ - glasnik Hrvatske kulturne zajednice - Ogranka Matice hrvatske - Wiesbaden

DAS WORT - MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KULTURGEMEINSCHAFT
Sonderausgabe 2022.

Adresa / Adresse: Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. c/o Ivica Košak, Ernst Töpfer-Str. 4, 65510 Idstein,
Tel: +49(0)6126-8145, E-Mail: info@hkz-wi.de, http://www.rijec.hkz-wi.de
Nakladnik / Verleger: Hrvatska kulturna zajednica e.V. Wiesbaden, Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.,
V.I.S.d.P.: Ivica Košak, Ernst Töpfer-Str. 4, D-65510 Idstein, E-Mail: ivica.kosak@online.de
Glavna urednica / Redaktionsleitung: Nina Pavić-Colić
Graphik Design / Layout: Ivica Košak
Tisak / Druck: WIRmachenDRUCK GmbH, Mühlbachstr. 7, 71522 Backnang
Banka / Bankverbindung: Wiesbadener Volksbank e.G. Wiesbaden, Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.
IBAN: DE30510900000021280500 BIC: WIBADE5WXXX

RIJEČ ISSN 2196-6109